

PEWNY (3333) *ai*

pewny (3065), **pewien** (234) [w tym 208 r. w znac. 2.], *pewny a. pewien* (34).

Oba e jasne (w tym w pierwszym 4 r. błędne znakowanie).

comp i sup (224 + 115) -*pewniejszy* (340). *sup* *ną-* (97), *nąj-* (18); *nąj-* *Mącz* (5), *GórnDworz* (4), *ModrzBaz*, *NiemObr* (2), *CiekPotr* (2); *ną-* : *nąj-* *RejPos* (8:1), *KuczbKat* (1:1), *GórnRozm* (2:1), *PowodPr* (3:1); ~ *ną-* (89), *na-* (5), *n(a)-* (3); *na-* *GórnRozm*, *też RejPs* (2); *ną-* : *na-* *CzechEp* (7:1), *WysKaz* (1:1); *nąj-* (17), *naj-* (1); *nąj-* : *naj-* *Mącz* (4:1).

sg m N *pewny*, *pewniejszy*, *nąpewniejszy* (187), *pewien* (218) [tylko w znac. 2.]; ~ (*attrib*) *pewny* (104); ~ (*praed*) *pewien* (218), *pewny* (15); *pewny* *GlabGad*, *KromRozm II*, *Mącz* (2), *Prot*, *SienLek*; *pewien* : *pewny* *RejWiz* (6:2), *BielKron* (2:1), *RejAp* (6:2), *RejPos* (23:1), *HistRzym* (1:1), *CzahTr* (1:1), *SkarKazSej* (1:1). *◇ G* *pewnégo*, *pewniejszégó*, *nąpewniejszégó* (141); -*égo* (17), -*ego* (1) *KochPs*, -(*e*)*go* (123). *◇ D* *pewnému*, *pewniejszému*, *nąpewniejszému* (16); -*emu* *OrzQuin* (2), -*emu* (1) *KochPs*, -(*e*)*mu* (13). *◇ A* *pewnégo*, *pewniejszégó*, *nąpewniejszégó* (45), *pewny*, *pewniejszy*, *nąpewniejszy* (165); -*égo* (6), -(*e*)*go* (39). *◇ I* *pewnym*, *pewniejszym*, *nąpewniejszym* (69), *pewn(e)m* (2) *LibLeg*, *GórnRozm*. *◇ L* *pewnym*, *nąpewniejszym* (23), *pewn(e)m* (1) *RejPs*. *◇ f N* *pewną*, *pewniejszą*, *nąpewniejszą* (467), *pewna* (6), *pewn(a)*, *pewniejsz(a)* (34); ~ (*attrib*) -*ą* (296), -*a* (2); -*ą* : -*a* *Mącz* (15:1), *RejPos* (14:1); ~ (*praed*) -*ą* (42), -*a* (4) *OpecŻyw*, *KochFrag*, *SiebRozmyśl* (2). *◇ G* *pewnéj*, *pewniejszój*, *nąpewniejszój* (146), *pewniejszój* (1) *MurzNT* -*ój* (30), -*ej* (1), -(*e*)*j* (115); -*ój* : -*ej* *KochFr* (1:1). *◇ D* *pewnój* (5); -*ój* (1), -(*e*)*j* (4). *◇ A* *pewną*, *pewniejszą*, *nąpewniejszą* (253). *◇ I* *pewną*, *pewniejszą*, *nąpewniejszą* (61). *◇ L* *pewnój* (42); -*ój* (8), -(*e*)*j* (34). *◇ V* *pewn(a)* (1). *◇ n N* *pewné*, *pewniejszé*, *nąpewniejszé* (118), *pewno* (7); ~ (*attrib*) -*é* (69); ~ (*praed*) -*é* (20), -*o* (7) *OpecŻywSandR*, *ConPiotr*, *RejKup*, *Leop*, *Mącz* (2). *◇ G* *pewnégo*, *pewniejszégó*, *nąpewniejszégó* (220); -*égo* (15), -*ego* (1) *GosłCast*, -(*e*)*go* (204). *◇ D* *pewnému* (7); -*ému* (1), -(*e*)*mu* (6). *◇ A* *pewné*, *pewniejszé*, *ną(j)pewniejszé* (259), *pewno* (3) *Calep*, *SarnStat* (2); -*é* (24), -(*e*) (235). *◇ I* *pewnym*, *pewniejszym* (46), *pewném*, *nąpewniejszém* (4) *LibLeg* (2), *MurzHist*, *Oczko*; -*ém* (1) *Oczko*, -*em* (1) *MurzHist*, -(*e*)*m* (2). *◇ L* *pewnym* (39), *pewn(e)m* (3) *RejPs*, *Diar*, *BudBib*. *◇ pl N m pers* *pewni*, *pewniejszy* (95). *subst* *pewné*, *pewniejszé*, *nąpewniejszé* (101); -*é* (15), -(*e*) (86). *◇ G* *pewnych*, *pewniejszych*, *nąpewniejszych* (189). *◇ D* *pewnym* (21), *pewném* (1); -*ym* : -*ém* (1:1) *Oczko*. *◇ A m pers* *pewné*, *pewniejszé*, *nąpewniejszé* (33); -*é* (10), -(*e*) (23). *subst* *pewné* (176); -*é* (41), -*e* (1), -(*e*) (134); -*é* : -*e* *SarnStat* (30:1). *◇ I m* *pewnémi* (18) *Mącz*, *RejPos* (3), *BielSpr*, *RejPosWstaw*, *BudBib*, *BudNT*, *ModrzBaz*, *KochJez*, *ArtKanc*, *ActReg*, *GostGosp*, *OrzJan*, *SarnStat* (4), *pewnymi* (14) *LeovPrzep*, *KuczbKat* (2), *CzechRozm* (3), *KarnNap* (2), *SkarŻyw*, *StryjKron*, *CzechEp*, *JanNkar*, *PowodPr*, *VotSzl*; ~ -*émi* (6), -(*e*)*mi* (12). *f* *pewnémi*, *pewniejszými* (27), *pewnymi* (5) *SeklWyzn*, *SkarŻyw*, *StryjKron* (2), *CzechEp*; ~ -*émi* (7), -(*e*)*mi* (20). *n* *pewn(e)mi* (12) *Mącz* (2), *RejAp* (2), *RejPos* (5), *RejZwierc*, *LatHar* (2), *pewnymi* (7) *KromRozm I*, *BielKron*, *KuczbKat*, *CzechRozm*, *CzechEp*, *WujNT* (2). *◇ L* *pewnych* (44). *◇ sg n a. pl subst A* *pewn(e)* (1).

Składnia comp: pewniejszy nad kogo, nad co (17), *jedno* (17), (*a*)*niż(li)* (13), *oproc* (1); *nad kogo, nad co* *GliczKsiąż*, *BielSpr*, *ModrzBaz*, *ZapKościer*, *CzechEp* (5), *ArtKanc* (3), *KołąkCath*, *CzahTr*, *jedno* *KwiatKsiąż* (2), *WujJud*, *CzechRozm*, *KochPs*; (*a*)*niż(li)* *RejKup*, *RejAp* (2), *SienLek*, *GórnDworz*,

SkarŻyw, *GrabowSet*, *WujNT* (2), *GosłCast*; *nad kogo*, *nad co* : jedno : (a)niż(li) : *oproc LubPs* (1:1), *GrzepGeom* (1:-:1), *RejPos* (1:10:1:1), *RejZwierc* (-:1:1).

Składnia sup: *napewniejszy z kogo*, *z czego* (2) *Oczko*, *CiekPotr*, *nad kogo*, *nad co* (2) *SkarKaz*, *CzahTr*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Związany z przekonaniem o prawdziwości; certus (certissimus)* *HistAl*, *Mącz*, *PolAnt*, *Modrz*, *Calep*, *Vulg*, *JanStat*, *Cn*; *ratus Mącz*, *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *compertus Mącz*, *Modrz*, *JanStat*; *exploratus Mącz*, *Calep*, *Cn*; *firmus Vulg*, *PolAnt*; *persuasus (persuasissimus)* *Mącz*, *Modrz*; *comprehensus*, *constans*, *evidens*, *perpetuus Mącz*; *cautus*, *verissimus Modrz* (1751) :

a. *Niewątpliwy, wiadomy, znany* (535) : *GliczKsiąż* D5; *Abowiem* *gdy bękarci nie máią oycá pewnego/ [...] przeto theż krewnych po oycu niemáią. GroicPorz* ff, dd; *OrzRozm* L4v; *GrzegRóżn* M3v, O2v; *Mącz* 303a, 306b, 494c; *OrzQuin* Tv; *ále mieyfce národzenia iego [Chrystusa] w Bethleem pewne iest. Bo nam Micheałz Prorok iáinnie o tym powiedział RejPos* [36], 40v, 326; *KuczKat* 135; *WujJud* 135v; *CzechRozm* 139v; *Wiele rzeczy w piśmie S. ktorych fię roku y dnia pewnego/ nie dopytałz: a ieden ták około czáfu mowi/ á drugi owák. SkarJedn* 98, 32; *SkarŻyw* 285; *NiemObr* 100; *ActReg* 57; *Calep* 394b; *KochCz* A4; *Który cię pozywa o to: iż niechcelz mu záplácić fto grzywien pieniędzy pewného długu SarnStat* 1242, 1242, 1255; *KlonWor* 22.

W połączeniach szeregowych (8): *GliczKsiąż* B2v; *Mącz* 391a; *RejAp* 109; *tym przerwánim lepfzy/ iálnieyfzy/ dowodnieyfzy y pewnieyfzy flę porządek fprawy Hiłtoriy Litewfkich vgruntuie StryjKron* 288; *CzechEp* 102, 329; *JanNKar* H4 [2 r.].

W przeciwstawieniu: »niepewny ... pewny« (2): *LibLeg* 11/42; *Zeby ci, ktorzy rzeczy niepewne zá pewne Vdáią: á potym fię prawdą nie pokázą, [...] Iáko zdraycy furowey kaźni podpádli. CiekPotr* 16.

W porównaniach (2): *RejPos* 327; *vpominał fię Konwierz obietnice/ iáko długu pewnego/ áby kápicę co rychley wziął SkarŻyw* 570.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny(-a, -e)* *Bog*, *dar prawdy* (2), *dług* (9), *dzień*, *godzina*, *ociec* (2), *początek* (2), *podobieństwo*, *porządek*, *przyczyna* (2), *rok (lata)* (2), *szrodek*, *wola*.

Frazy: »nic (jest, nie masz), co pewniejszego« [*w tym: nad co* (3), *nad kogo* (1); *iz* (1)] (5:1): *KromRozm III* B8v; *Wierzę co rzekł Chryftus/ to iest me ciáło/ Nád to nie fię pewnieyfzego nieftáło. SkarŻyw* 203; *Coż może nád to być znácznieyfze^{go}? co też pewnieyfzego/ nád to co z ducha ś. przez ś. też ludzie pochodzi? CzechEp* 112; *Nic pewnieyfzego/ iz Bogá nie máłz/ gdzie zgody nie máłz. ReszPrz* 93; *Ták kto żyie ták vmrze/ nic iest pewnieyfzego. KołakCath* C5v; *SkarKaz* 156a.

»(to) (jest) pewna (napewniejsza), pewno« [*w tym: iz(e)*, *že*, *izby* (110), *u kogo* (= *ktoś uważa za pewne*) (4), *o kim*, *o czym* (2); *bez wskaźnika nawiązania* (6); *jako zdanie wtrącone* (9)] = *certum est Mącz*, *Modrz*; *vere PolAnt*; *convenit Mącz*; *certe, (illud) constat, ita res est, non est dubium Modrz* [*szyk zmienny*] (125:4): *MiechGlab* *4; *Alie taka wyprawa any tho ruffienie niema bidz pośpolithe. ałfby iuíf pewno belo. yłfby Czefarz Tureczky zrzucziel przemierze ConPiotr* 33v; *KromRozm I* K, O3v; *GliczKsiąż* H; *GroicPorz* d2, 13v; *Gdyż pewna iz ktoć dufa nigdy nie záginie. RejWiz* 3, 70v, 128; *Leop Matth* 9/21; *BibRadz Gen* 18/13; *BielKron* 345v; *Mącz* 50a, 292d, 481d; *SarnUzn* F5v; *RejAp* 108v, 125v; *RejPos* 262v; *GrzegŚm* 43, 59; *WujJud* 18v, 168, 195 [2 r.]; *BudBib* b2, b4v, I 429a *marg*;

BudNT przedm a2v, c6v, d3, Gg3; Bo to pewna/ kto tej drogi Krolewskiej/ dobrze wtorowanej pochybi/ albo porzuci/ ten [...] na wieczne zatracenie zabieży. *CzechRozm* 97; Bo to napewniejsza: iż są takie własności mowy w każdym języku/ że w drugi język z trudnością mogą być przełożone gdyby się słowo od słowa/ przekładać miało. *CzechRozm* 127v, 39v, 53, 62, 93v, 99 (29); *PaprPan* M4v; To pewna/ że się niewiasty do kądziele wrodziły *ModrzBaz* 49, 57, 63 [2 r.], 79v, 109v, 113 (10); *SkarJedn* 239; *StryjKron* 385; iż się P. Marya matka pańska bez grzechu pierworodnego poczęła: za czym już to pewna grzeszyć nie mogła *CzechEp* 192; Pewna to z jego własnych słów/ iż nie o Bogu [...] świadczył: ale o człowieku. *CzechEp* 303, 13, 14, 48, 91, 92 (28); *ReszHoz* 133; *WerGość* 258; *ZawJeft* 35; *ActReg* 27; *OrzJan* 94, 119; *LatHar* 153, 248, 328, 559, 682; O Pietrze pewna jest że miał żonę *WujNT* 35, 68, 429, 482, 692, 864, 870; V mnie to napewniejsza że Czyściec jest *WysKaz* 38, 33, 35, 36; *CiekPotr* 13, 57; *CzahTr* Cv, E4.

»to masz pewną« = *to jest pewne, niewątpliwe* (1): ale y to maż tak pewną/ iakobyś sam na to patrzył *KochWr* 40.

»(to) (jest a. musi być) rzecz pewna (napewniejsza) (a. to są rzeczy pewne); rzeczą pewną: mieć rzecz pewną« [*w tym: w pl* (5); *iz(e), że* (132), *o kim, o czym* (2), *A cum inf* (2); *u kogo* (= *ktoś uważa za pewne*) (4); *jako zdanie wtrącone* (11)] = *constat Mącz, Modrz; accipe Miech, ecce rectum est verbum PolAnt; certum est (hoc), est illud verissimum, omnino, prorsus; putandum est, sic habendum est Modrz [szyk zmienny]* (175;2;1); *FalZioł* IV 58d, V 73v; Iakoż zaś to jest rzecz pewna, iż ludzie grubego przyrodzenia, bywają prosci, a rozumu też grube⁸⁰. *GlabGad* A2, F4v, F5, F6v; Te są rzeczy pewne o krainach północnych od nas y od wiele ludzi godnych wiary doświadczeniu [!]. *MiechGlab* *5v, 60 [2 r.]; *LibLeg* 7/68; *WróbŻółt* S7; *WróbŻółtGlab* A3; *RejAp* 90v, 106, 136, 192v, 193, 197v, 208; *KromRozm I* H2; *GliczKsiąż* E2v, G7, L4, O6; *GroicPorz* fv, y4; *RejWiz* 141 v, 146; *LeszczRzecz* A4v; Pewna rzecz jest zdawna Pruży [...] należeć ku królestwu Polkiemu *BielKron* 230v; *GrzegRóżn* B2v, H3; *Mącz* 250a, 287a; *Prot* B3; *ProtStoj* Ev; *SarnUzn* D6; *RejAp* 22, 86v, 87v, 109, 135v (9); *GórnDworz* H2v, I5v, M, Xv, Aa3 (11); *RejPos* 5v, [36], 75, 75v, 218 (9); *RejPosWiecz*² 91v; rzecz pewna musi być/ że w chlebie [...] własną bytność/ y istotę własną [...] Apolitołom dawał. *BiałKat* 268v, 171, 268v, 316; Wszakże nie jest do końca to rzeczą pewną y prawdziwą/ jeśli na wszystkie korzyści które z tego dożyć czynienia bierzemy/ patrzeć będziemy. *KuczbKat* 225, 90, 180, 185, 230, 320, 365, 400; Abowiem to jest rzecz pewna/ w jakie obyczaje młodość dziecinna będzie podana/ takie długo y pamiętać y używać ich będzie. *RejZwierc* 7v, 50, 51, 73v, 135v, 141 (11); Bo rzecz pewna jest w wszystkich Doktorow/ że by najlepszy czyniek/ kiedy nie idzie z dobrego wymyśłu/ nic nie pomoże. *WujJud* 229v, 1v, 5, 75, 248; *WujJudConf* 57, 63v, 65v, 94v, 115 (10); *RejPosWstaw* [21³], [21³]v, [110²], [143²]; Bo mam rzecz pewną co prorokował Ionaż prorok o Niniwianie *BudBib Tob* 14/6, c3, *Deut* 17/4; *HistHel* D; To też jest rzecz pewna/ kiedy przez Staw Lećie wodą nie idzie wielka/ tam też Ryby lepiej roją. *Strum* P4v; *BiałKaz* Iv; *BudNT przedm* a2v, c4v; *CzechRozm* 99, 102, 125, 165v; to jest rzecz pewna/ iż żaden mądry nieobiera Styrniką do nawy dla zacności rodzaju/ ale dla godności/ a umiejętności sławiania *ModrzBaz* 15v, 6, 8v [2 r.], 17, 19v, 22 (10); *SkarJedn* 8, 39, 202, 345; *Oczko* 17, 29; A pierwszy świat (rzecz pewna) wniwecz się obróci/ Niżli się pańskie twoje słowo nazad wróci. *KochPs* 132, 52; *SkarŻyw* 312, 487, 601; to nie pewna/ ale

prawdzie rzecz podobna/ iż od rzeki Miáfto imię wzięło. *StryjKron* 91, 91; *CzechEp* 212; *NiemObr* 37, 70, 117; *KochFr* 7, 109; *ReszPrz* 35; *ReszHoz* 124; *WerGośc* 226; *BielSenJoach* 4; *GórnRozm* A3, C2v, K3, L4v, M2; *KochWr* 40; *PaprUp* G2v; *OrzJan* 120; *LatHar* +8v, 187, 329; IEft to rzecz napewnieyfa w ludzkim przyrodzeniu Iż káždy to nabárziefy ma ná fwym baczeniu/ Co widzi być ná świecie práwie nalepżezgo *KolakSzczęśl* A3, B2v; Rzecz pewna żeć y Pan Bog ímętnie íercá ciefzy *RybGęśli* Bv; *WujNT przedm* 10, s. 35, 114, 298, 614; *SarnStat* 1272, 1284; *SkarKaz* 155b; *CzahTr* Bv; Cny fię flis gniewa/ to fą rzeczy pewne/ O fwoie krewne. *KlonFlis* F3v.

Zwroty: »za pewne, za pewną rzecz, za pewną (napewniejszą), za pewno mieć; za pewną rzecz być; [co] jest [u kogo a. komu] za rzecz pewną (napewniejszą), za pewne; za pewny, za pewne miany« [w tym: iż, że (19); *A cum inf* (1); *u kogo* (= ktoś uważa za pewne) (3)] = *accipere Miech*; *constanti rumore asseverare, persuasissimum habere, pro certo putare Mącz*; *credere PolAnt*; [alicui] (*certe*) *persuasum est Modrz*; *comperire Calep*; *certum esse Vulg*; *ratum habere JanStat* [szyk zmienny] (16:14:3:2;1;2:1;1:1): Nigdy nie miej zá pewne tego/ Co nie przydzie czáfu fwego *BierEz* Lv, B3v; *BartBydż* 129b; *MiechGlab* 63; *KromRozm I* Ev, L4; *KromRozm III* E2; *GliczKsiąż* A4, F6; *RejWiz* 184; *Placita medicorum*, Połpolite powieści *Sentencie poftánowanie lekárskie*/ które bywáya zá pewne miáne. *Mącz* 302a, 50a, 303a, 333a, 418b, 424c, 465c; *RejAp* 194v; *GrzegŚm* 59; *CzechRozm* 135v, 162; My to v siebie zá pewną rzecz mieymy/ że niemálfz wiefzzy zarázy ábo íkázy obyczáiow/ iáko nieumieiętność/ á złych rzeczy wftáwiczná zabáwá *ModrzBaz* 15, 24v, 40 [2 r.]; *SkarJedn* 185; miej to fobie zá rzecz napewnieyfa/ ták żebyś żadnego wátpienia nie miał/ iż í fię nie dáie ciáło y krew. *SkarŻyw* 278; *MWilkHist* 12; Gdyż to v niego íeft zá rzecz napewnieyfa/ iż ktorykolwiek fobie tákiego fyná Bożego [...] zmyśla: [...] że ten káždy íeft vniego Heretykiem *CzechEp* 246; Wfzák fię to ták rozślawiło/ zá pewną rzecz wfyftkim było *ArtKanc* F3, M15, M18; *GórnRozm* M2; *Calep* 226b; *LatHar* 244; poniewáz zá pewną máia iż Ian íeft prorokiem. *WujNT Luc* 20/6, s. 519; to wfytko obiecuiemy mieć zá pewno y nam wdzięczno *SarnStat* 914; máiac téż to zá rzecz pewną/ tę Ziemię Wołynfká [...] ku Koronie Polfkiefy należec *SarnStat* 1186, 261; *PaxLiz* C.

»za pewne, za rzecz pewną, za pewno powieć (a. powiedzieć); za pewne mowić« = *adserere, adseverare, affirmare, astruere Mącz*; *confirmare Calep* [szyk zmienny] (8:3:1:1): Duch Święty zápewne mowi: Iż ołtátetzných tzałow odłthąpią od wiary *KrowObr* 225; *BielKron* 229v, 371; *Mącz* 128c, 387c, 390b, 422d; *RejPos* 8v, 111,217; Gdyż o nich zá rzecz pewną iáfnie powiádaia/ Co ony o rodzicoch zá pilność działáia. *HistLan* B2; *CzechRozm* 77v; *Calep* 239a.

»za pewne twi(e)rdzić, trzymać, dzierzeć; za pewną rzecz twierdzić« = (*certo*) *affirmare Mącz*, *Calep*; *asseverare Mącz*; *contendere Modrz* [szyk zmienny] (6:4:1:2): *Opiniosus*, Który nie zá pewne nie dzierzy. *Domniemania* tilko pełen yeft. *Mącz* 265d, 128c, 371c, 390b [2 r.]; *KuczKat* 255; *ModrzBaz* 6; *SkarŻyw* 203; *Calep* 40a; *WujNT* 504, 870; *SkarKazSej* 698a; *KlonWor* 64.

»wiedzieć (a. dowiedzieć się, a. wywiedzieć się) za pewne; wiedzieć pewną rzecz« = *certe* (*certissime, certo, certum, pro certo*) *scire HistAl*, *Mącz*, *Vulg*; *cognoscendo cognoscere, numerum quaerere PolAnt*; *comperire certo, exploratum est [alicui]*, *certum a. compertum a. compraehensum a. ratum habere, plane a. sat scire Mącz*; *pro certo habere a. noscere Modrz* [szyk zmienny] (57;1): *OpecŻyw* 55v, 105; *MiechGlab* 63; *LibLeg* 10/153v, 154; Wiedzie to zá pewne iákom dotychmiaft zwyciążał/

ták y potim s pomocą bogow zwycięstwo otrzymam *HistAl* G6v, C7v, E4, E6, F7, K2v; *MurzHist* P4, Q4v; *GroicPorz* c2; *KrowObr* 22; *Leop* 3.*Mach* 7/7; *OrzList* d2v; Oto czegom ia doznał/ [...] przyrownywaiąc iedno ku drugiemu/ ábych wiedział pewną rzecz. *BibRadz Eccli* 7/28, *Gen* 15/13, I 478v, 3.*Esdr* 6/8; Co fie tycze tego áby oni mieli pijác Krew Krześcijańlką/ [...] tegom fie zá pewne nie mógł wywiedzieć *BielKron* 465v, 255v, 371; *Mącz* 50a [3 r.], 151a, 279a, 303a, 306b (13); *OrzQuin* X2v; *SarnUzn* B5; *LeovPrzep* bv; *GórnDworz* V5; *BiałKat* 121, 281; *RejPosWstaw* [143³]v; *BudBib* 3.*Esdr* 6/8; *HistHel* B2; *CzechRozm* 165; *ModrzBaz* 10, 90, 129; *NiemObr* 120; *KlonŻal* A2; *WerGość* 263; *PudłFr* 43; *Phil* E3; *WujNT Act* 2/36; Y niewierny teraz zápewne/ iefliśmy y w nawiętfzych cnotách duchownych/ łálki ábo gniewu godni. *SkarKaz* 352b; *SkarKazSej* 674a.

Wyrażenia: »pewny czas« = *wiadomo kiedy* [szyk 5:4] (9): *LubPs* K4v, T6v *marg*; A ták czálu pewnego nie możem wiedzieć ktorego to náłzy przodkowie przyfzli nád Wilę *BielKron* 336v, 467v; gdyż żadnemu łtworzeniu nie iefł oznáymion pewny čás przyfcia Páńfkiego *RejAp* 90v, 104; *RejPos* 7v; *CzechRozm* 35v; *SkarKaz* 422b.

»pewna(-y) liczba, poczet« = *wiadomo ile* (4:2): kthorich pyenyedzi pewnego poczthą [!] nyewye Bo ych nyeliczila. *LibMal* 1552/167v, 1554/184v; bo ich pewna liczbá byłá: trzey á nie ieden. *CzechRozm* 42v; *CzechEp* 371, 372, 378.

»nic, co pewnego« = *neque certum Mącz* (3:2): Acz mu iefzcze bárzo žal íze nic pewnego/ Nie zrozumiał ná fwiecie co iefł nalepfzego. *RejWiz* 46; *Mącz* 482d; *CzechEp* 372; A gdy fię co pewnego y iáwny á znáczny grzech pokáże: drugie miłóśierdzie káże Pan Chryftus czynić: Nie potępiác. *SkarKaz* 279a; *SkarKazSej* 662a.

»pewna (pewniejsza) prawda« [szyk 8:1] (9): A íz to iefł pewna prawdá/ wtwordzić to nam raczył oná zwykłą przylięgá łwoiá/ powiedáiąc/ Amen. *RejAp* 16, 136v, 190; *RejPos* 241; á gdzie to wlyyfłko naydziemy/ znák ieden prawdy pewney mieć będziemy. *ReszPrz* 16; *WujNT* 748; *SkarKaz* 485b, 488a *marg*, Ooood.

»rzecz pewna ((na)pewniejsza)« = *firmum Vulg; certae fidei res, exploratum Mącz; rectum verbum PolAnt; certum, verissimum Modrz* [szyk 225:161] (386): *LibLeg* 11/42; *RejKup* f7v; *Leop Ier* 33/3; *BibRadz* I 373d *marg*; *BielKron* 56, 393; *Parum certae fidei res*, Nie owłzeki rzecz pewna. *Mącz* 49d, 306b [2 r.]; *WujJud* 82v; A wždy nie vkázuią rzeczy iákíey przytomney/ ktoráby iáko iuż będacą/ pálcem práwie pímo pokázowáło: ále pokázuię rzecz pewną choć nieprzytomną. *CzechRozm* 133v, 234; *StryjKron* 59; *CzechEp* 97; *SkarKaz* 279a. Cf »(to) (jest) rzecz pewna«, »za pewną rzecz mieć«, »za rzecz pewną powiedác«, *Wyrażenie przyimkowe*.

Szeregi: »pewny i (a) doświadczony« (3): *Exploratum dicere*, Pewne á doświadczone rzeczy powiedác. *Mącz* 306b, 306b; *WujNT* 114. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»pewny a dowodny« (1): A Tákové rułżenię pośpolité nie ma bywác/ ieno ázby pewna á dowodna rzecz byłá [*nisi certum sit et indubitatum JanStat* 692] [...] że nieprzyaciél [...] do królestwá miał wtárgnąć *SarnStat* 423. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»pewny, (a, i) ist(otn)y« [szyk 7:1] (8): *GroicPorz* dd; *Mącz* 42a; *RejAp* 190; *RejPos* 261v; pewna ífta rzecz iefł/ kto práwego y łzczerego słowá Boże⁸⁰ prágnie/ pierwey dom ten w ktorym znáią Bogá poznác muśi. *SkarJedn* 8; o ktorym [*przodku Litwinów*] też Látopifzce ftáre/ pewnie łobie z pálcá

ták zgoła Hiftoriey niewyzłali: Ale z pewney y iftotney rzeczy/ rzecz iftotną prowadzą *StryjKron* 59, 385; *Calep* 183b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»pewny i jasny« [szyk 1:1] (2): *CzechRozm* 234; Stych tedy przyczyn y wielu innych ieft to rzecz iálna y ná wftytek świat napewnieyła/ że zdrowie/ Błogołławieństwo Boze/ wżelákie dobrá/ y fzczeńliwości niškąd inąd iedno od Bogá [...] nam przychodzą *KořakSzczęřl* A2v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pewny i nieodmienny« (1): To iá tobie zá rzecz pewną y nieodmienną powiádam *CzechRozm* 77v.

»pewny a nieomylny« (9): *RejAp* 196; *RejPos* 75v, 222, 239; *RejZwierc* 51, 167; *WujJud* 82v; *ReszHoz* 124; Gdyż to ieft rzecz pewná á nieomylna/ co Salomon Mędrzec powiáda: Iż więcey ludzi od pijańftwá/ niż od mieczá ginie. *WerGořc* 226.

»pewny, (i, a) prawdziwy« [szyk 4:1] (5): *RejAp* 190v; *RejPosWiecz*² 91v; *BiałKat* 41; *KuczbKat* 225; A to teź ieft rzecz pewná y prawdziwa [*Est autem illud verissimum*]/ iż prze vtrátę niepotrzebná niřzczeńią bogáctwa/ á prze fkromny á pomierny y porządny řzáfunek/ mnożą się. *ModrzBaz* 22. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»pewny i (a) wiadomy« (2): *WujJudConf* 193v; iż Szłáchétnemu N. fto grzywien pieniędzy pewného y wiadomégo długu [...] ieft winien *SarnStat* 1255. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

Wyrażenie przyimkowe: »za pewne (pewniejsze), za pewną rzecz, za pewną (napewniejszą), za pewno« (103:33:4:3): *FalZioł* V 89v; Tufzą łobie zápewne iż s páná młodego/ Coř iřcie w krotkim czeńie będye ołobnego. *RejWiz* 90; *GórnDworz* Dd4; *RejZwierc* 88, 196v; *WujJudConf* 30; A ták to teraz zá rzecz pewną poznawam/ iż tá iednoř Bogá/ ze trzech ołob złożoná/ [...] ieft wymyřtem ludzkim *CzechRozm* 14v, 185; *ModrzBaz* 21; zacne pořelřtvo do Papieřá Alexándrá po dwa kroć wyprawiř/ obiecuiąc mu zá pewne ziednoczyć kořcioł Grecki z Rzymřkim *SkarJedn* 256; *MWilkHist* I3v; *StryjKron* 652; Ale tego nie drzewiey řaden pozna/ co fię tknie rzeczy Bořkiey/ ář gdy to v siebie zá napewnieyřzú pořtánowi/ że nie ieft powinien/ y nie ma teź nikogo przeciř Bogu řłucháć. *CzechEp* 234; *KochMRot* A4v; *WerGořc* 220; *ActReg* 142; *OrzJan* 12; *PaxLiz* D4. Cf *Zwroty*.

b. *Wiarygodny, wskazujący na prawdę* (500) : *UřPraw* H2v; *BiałKron* 238v, 345; *Stat* parum fides apud eum, Nie bário pewnego řłowá. *Mqcz* 417b; *RejPos* 293; *CzechRozm* 202v; Iednák nie láda prořnoř ieft/ ná pyřtaniu fię punktow cřáłow/ ktore w ták řtárych dzieięch ták pewne być nie mogá/ áni řá w piřmie oznáczone báwić *SkarJedn* 98; *StryjKron* 380; Przetó żebyř teź wiedział řerce moie/ řłę té do ćiebie krotkie řymy řwoie: Które miéy iáko péwny základ iáki/ Zem ieft/ y chcę być twóy ná cřás wřzeláki. *KochFr* 66; *GrabowSet* Y; *SarnStat* 1029; *SkarKaz* 487a.

pewny czego [= *řwiadczy o czymř*] (1): Tho ieft [*ipostasis, tj. osad w moczu*] napewnieyřza zdrowia, która ieft ku białoci řłonnieyřza, gładka/ ku gorze podniořła *FalZioł* V 10.

W porównaniach (4):

~ *Jako comparandum* (2): poniewář toź niebieřkie budowánie/ raczył ie nam řpráwić ku rozděiałom cřáłow y odmiány/ iáko by iáki zegar napewnieyřzy *LeovPrzep* F2; widząc z piřmá ř. iáko náyewnieyřzego zwierciádlá/ tákowe ořtátnie niebeřpieczeńřtvo iey [*ojczyzny*]. *PowodPr* 85.

Jako tertium comparationis (2): *KuczbKat* 10 *marg*; wřzák y teraz Bogá ná oko nie wiedzim/ á wřdy do bářwochwářłtwa nie idziem? izali wiárá niepewnieyřza niżli oko nářze? *SkarKaz* 487a. ~

Wyrażenia: » pewny dowod« [szyk 9:3] (12): *RejKup* r7; *ZAden/* ná ktorego fą pewne dowody á znáki/ nie może być wolen od męki *GroicPorz* hh4v; *UstPraw* C2; *RejPos* [249]; *RejPosWstaw* [21³]v; *ModrzBaz* 90; *NiemObr* 155; *ActReg* 50; *SarnStat* 148, 395; A dąnie Ducha ś. tym ktorzy nas rządzą/ pewnym ielt dowodem/ iz pobłądzić nigdy około náuki [...] nie mogą. *SkarKaz* 206b; *KlonWor* 69.

» nic, co pewnego« (3:1): *UstPraw* I2; *GrzegRóżn* Ev; Ná śmierć fwoię pámiętaimy/ Świātu temu nie wfaymy/ bo nie máłz w nim nic pewnego/ omylić iście káždego. *ArtKanc* S16v; Tu káždy rozfądzić może, że tá *methodus*, iest do náuczenia fie czego pewného fpraw dofkonálza. *SarnStat* 661.

» pewny(-e) ((na)pewniejszy(-e)) znak, znamię« = *certum argumentum* *Modrz* [szyk 79:34] (93:20): Gdy gawroni pozdzie z páłtwy lataią, znamię ielt pewne iz rychło zima przełtanie. *FalZioł* IV 1a; A wfzakofz rumianofc liczą po poczęciu: ielt znamię napewnieyfze poczęcia fyna *FalZioł* V 15, V 6, 13, 13v, 31v, 32v, 41, 66v; *GlabGad* B7v, D2v, D3v, D7, E4, E6v, N8v; *MiechGlab* *5v; *ZapWar* 1537 nr 2562; *KłosAlg* A4v; *LudWieś* B; *SeklWyzn* e2; *RejJóz* I8v [2 r.], N8v, O6v; *MurzHist* H3; *KromRozm III* C3; *LibMal* 1554/187; *LubPs* bb4v [2 r.]; Vćiekąnie/ iáfnie dowiedziane/ pewny znak ielt winnofci *GroicPorz* hh4, y2, hh2, hh3 [2 r.], hh3v, hh4 [2 r.] (11); *UstPraw* Iv; *GrzegRóżn* Lv; *Mącz* 112b; *OrzQuin* T3v; *LeovPrzep* b2v; *RejAp* 57v, 107; *RejPos* 18, 32 [2 r.], 153, 192v, 222 (11); *BiałKat* 256, 376; *KuczbKat* 205, 255, 410 [2 r.]; To napewnieyfzy ná nędzę znak bywa/ Kto czego zařrzy pewnie fam nie miewa. *RejZwierc* 224, 250v, 255; *WujJud* 131v, 136; *RejPosWstaw* [143²]v; *CzechRozm* 9v, 103v, 131v [2 r.], 132v, 193, 239v [2 r.], 262; *KarnNap* A3; *ModrzBaz* 21; *SkarJedn* 21, 31, 46; *CzechEp* 83, 327, 351, 360 [2 r.]; *CzechEpPORz* *4v; W piątey części wylicza pewne znáki/ po ktorych wfafny Antychryft/ poznány być może. *NiemObr* 151, 153 źp; *KochPhaen* 10; *ReszPrz* 14 [2 r.], 28, 54 [3 r.]; *BielSjem* 37; *LatHar* 288; *WujNT* 575 [2 r.], 676, 820, 825; *WysKaz* 11; *SarnStat* 1164; *WitosłLut* A6v; *PowodPr* 59; *RybWit* B3v.

Szeregi: » pewny a dostateczny« (2): Naprzod/ áby żaden w Kátowfkie ręce ná mękę niebył zdány/ áż by były pewne á doftáfeczne przeciw niemu znáki złoczyńftwá/ á dowody nieiáfkie. *GroicPorz* hh2, hh3.

» pewny a gruntowny« (1): Ale y fkađ inąđ latwie poznác niedofkonáfosci práwá wáfzego/ á zwáfczá rownáiac ie z inych źiem/ y národow práwem/ ktore ma pewne á gruntowne początki/ frżodki/ y końce *GórnRozm* E2.

» pewny i jasny« (1): Nąm pewneyfłych y yáfnyeyfłych znáków práwego kołcyofá Kryftufowego potrzebá *KromRozm III* C3.

» mocny a pewny« (1): gdyż on dofyc długo vpomina káždego/ [...] opowiedáiac tho/ iz ich podpierał mocnemi á pewnemi znáki Boftwá fwego *RejPos* 335v.

» nablížszy a pewny« (1): (*marg*) Znáki cudzołoftwá. (-) Nablížłzy á pewny/ kiedy kogo s cudzą żoną ná iednym łożu záfłaną. *GroicPorz* hh4.

» pewny, (a, i) nieomylny« (6): Są nam teź [*Księgi Pisma Św.*] pewnym á nieomylnym práwidłem/ pokázuiąc nam roznicę miedzy złym y dobrym *BibRadz* *3v; *LeovPrzep* b2v; *RejPos* 222; *ReszPrz* 14, 54 [2 r.].

» pewny a nieprzekonany« (1): To co fie iáfnie pokaże y potwirdzi fie dowody pewnemi á nieprzekonánemi *RejPosWstaw* [21³]v.

»pewny a niewątpliwy« (1): Abowiem/ gdy by wtorey propoficyey/ ábo położenia/ fłowem Bożym y pewnymi á niewątpliwymi známiony [...] dowiodł y obronił. A ktoby te^{mv} mógł co ná odpor mowić *CzechEp* 327.

α. *O tekstach: zawierający prawdę, zgodny z prawdą (279)* : *MiechGlab* 41; *GliczKsiąż* Pv; tyć piłmá fámy to ípráwuia iż my ieltechmy rozni od pogánow/ gdyż takie święte náuki mamy ktore fá pewne/ y ná wżem nieomylną prawdą Bożą podpárte *BibRadz* *3v; *OrzRozm* A; ále Márynus co tho piłał z oycowłkiey pámięci pewnieyłzy ielł. *BielKron* 251, 5v, 467v; Quosdam fama prodidit in ipsis funeribus revixisse, Yelł pewna sławá o niektórych ze przy pogrzebiech záś ożyli. *Mącz* 92d, 418b; *LeovPrzep* a4v; *RejAp* 13v, 91, 116v, 148, 189v, 196; *GórnDworz* L6; *RejPos* 65, 164, 192v, 222v, 255v (10); *BiałKat* 71; Ale czo tobie do Papieżá/ do Arrianá/ do Sábelliułzá/ álbo do iákich nowych wykrętáčow fłow Páńfkich/ gdy ty małz pewne kroyniki łtárego y nowego zakonu *RejZwierc* 196, 42 [2 r.], 174, 174v; Coⁿfefsionilte ták Piłmo wedle łwey głowy chcá wykládac/ łtáre [á] pewne wykłády Kołcióá Powłzechnego odrzućiwłzy. *WujJud* 33v marg, 82v; Okázanie tego iż iuż Mefyálz przyłzedł. A to pewnymi niektórymi wywody. *CzechRozm* **3v, 26v, 121, 164v [3 r.], 202v, 208v, 209; *SkarJedn* 46; *Oczko* 29v; *SkarŻyw* [407]; *StryjKron* 115, 265 marg; *CzechEp* 108, 176; *BielSjem* 30; *ArtKanc* A5; *LatHar* 7, 261; Lecz ielłi tákim domyłom [...] mieyłce damy: tedyć nie będzie żadnego mieyłcá w piłmie ł. ták pewnego/ o ktorymbyłmy wátpić nie mułieli. *WujNT* 555, 7; *SarnStat* 1159; *PowodPr* 56, 74; *SkarKaz* 243a; *CzahTr* A3; *SkarKazSej* 700b.

N sg f w funkcji orzecznika (1): [święci męczennicy] Do te^{so} co im Chryłtus po łmierći obiecowáł y czego niewidzieli/ ochotniey łzli przez takie męki y łmierći/ niłzi gdy łákomy ná złoto pátrzy, pewnieyłza to v nich byłá co im káznodzieie Chryłtusowi wierzyć kazáli/ niłzi nam to co w ręku trzymamy. *SkarŻyw* A3v.

W połączeniach szeregowych (7): *KromRozm II* t4; tołmy łie iuż przypláwili do brzegu y do portu/ kthory zowá Boniportus/ to ielł do náuki święłt]ey/ pewney/ powłzebytniey/ bełpieczney/ y niezliczonemi piłmámi potwirdzoney *SarnUzn* H6v; *RejPos* 322; Iż náđ fłowo Boże/ niemáłz nie zacnieyłzego/ powáźnieyłzego/ czyłłwego/ gruntownieyłzego y pewnieyłzego. *CzechEp* 111, 7, 252 [2 r.].

W porównaniach (3):

~ *Jako comparandum (1)*: Coż máiá chrzełćiiáne ku dułznemu zbáwieniu potrzebnieyłzego/ náđ ono wyznáne wiáry chrzełćiiáńłkiey [...] po włzytkim łwiećie [...] przyjęte/ y łtátecłnie trzymáne/ iáko pewne háłłto włzego chrzełćiiáńłłkiego woylłká *ReszPrz* 74.

Jako tertium comparationis (2): Twoię Pánie Boże moy włzechmocność łławię/ y fłowo twoie czczę/ dowodow żadnych ná oko y zmyłły niechcę. Pewnieyłze mi twoie fłowo niłzi moie oko *SkarKaz* 160a, 160a marg. ~

W charakterystycznych połączeniach: pewne(-y, -a) artykuły, dekret, dołózenie, dorachowanie, ewanjelija, głos, hasło, historyja (8), istota, kroniki, księgi, mowa, nauka (6), pokazanie, poselstwo (6), powiełć (5), przykláđ (4), racyja, sąd, sentencyja sława (2), słowo(-a) (boże, boskie) (16), wykłáđ (3), wywod (9), zeznanie.

Fraza: »(nie masz *a.* nie miałoby być) nic pewniejszego« [*w tym: nad co (3), jako co (1)*] (4): Nic pewniejszego iako łowa Pańskie. *RejPos* 270v *marg*; A nád Mśzałby we wżytkim papieństwie nie miało być nic pewniejszego *CzechEp* 276, 111, 205.

Wyrażenia: »pewny ((na)pewniejszy) dowod« = *evidens ratio a. argumentum Mącz* [*szyk 19:2*] (21): *GlabGad* L4v; *SeklWyzn* g4; A to mamy pewny dowot łpyłma o naszym wzwartwywłtaniu [!] ze mułym wżiłczy łtanąć przed maiełtatem Bożym *SeklKat* R2; *KrowObr* 16v; *OrzRozm* B2v; *Mącz* 231d, 494c, d; *RejPosWiecz*² 92; *WujJud* 36; *WujJudConf* 9v; *BudNT kt, przedm* d2; A ktorełz ty małz v fiebie/ rzeczy tey/ pewne dowody/ ktorymibyś to pokázác mogł/ iż iuż Mefyalfz przyłzedł? *CzechRozm* 164v; ná tom łiedmiolętną pracą podiał/ ábych Litewłką y Rułką/ także Polłką Hiłtoriá nie z domniemánia/ ále z pewnych dowodow ná łwiát pokazał. *StryjKron* 275, *kt*, 16, 41, 385, 400; *WujNT* 3.

»nic, co pewnego (pewniejszego)« = *nihil cer tum (certius) HistAl, Mącz; aliquid certius PolAnt, Modrz; certum quiquam Modrz; quid certum Vulg (39:17): OpecŻyw [34]v; ForCnR A4; LibLeg 11/73, 151v; ConPiotr 31v; HistAl 17; KromRozm I K2v, K3; KromRozm III B8; OrzList h3v [2 r.]; A niemáłz nic o tym pewnego iełłize thę pieśń vczynił łam Afáf/ ábo iá od Dawidá miał. BibRadz I 303c marg; łektá Pyrrhonicorum. Qui alio nomine Sceptici dicuntur, Wątpiący którzi łą tego mniemánia że nie może nic być pewnego od łudzi náleżiono Mącz 334b, 50a, 267b, 360c; RejAp 11 *marg*, Ee2v; RejPos 148, 317v [2 r.]; GrzegŚm 13; Ná łentencyey tedy iednego Doktorá nie zaráz przełtáwác możemy/ iełłi łkąd inąd co o tym pewniejszego mamy WujJud 37v, 41; BudBib I 311d *marg*; BudNT Act 23/20; CzechRozm 5, 18v, 121, 159v; ModrzBaz 1 [3 r.]; KochPs 108; CzechEp 252 [2 r.], 405; Potrzebá pilno temu łię dowodowi przypáłrzyć/ y mali w łobie co pewnego rozłędzić. NiemObr 52, 76, 94, 97, 122, 173, 179; ArtKanc S16v; ActReg 48, 61, 116; LatHar 10; iż haeretycy dżiśiełzy [...] ták łą miedzy łobá rozni y niezgodni/ że práwie nic pewnego z ich przekłádow mieć nie możemy. WujNT *przedm* 10, Act 25/26; SkarKazSej 670a. Cf *Fraza*.*

»pismo pewne ((najpewniejsze)« [*szyk 12:10*] (22): Bowiem iedno dwie drodze wżędy włpominano/ We wżytkich pewnych piłmiech/ co ie ná łwiát dano. *RejWiz* 164, 121v; Otoż tu małz iuż to pewne piłmo zołtháwione od Ianá łwiętego thych dziwnych á zákrytych táiemnic Páńłkich *RejAp* 2v, 123v [2 r.], 194v *marg*, Cc4v, Eev; *RejPos* 64v, 232v, 240, 285v, [292]v (9); *RejZwierc* 11v, 42 *marg*, 264v; *WujJudConf* 10; Co łie łknie Ponurzenia/ tedyćiem iuż o tym pewne niektore piłmá okazał *CzechRozm* 268.

»rzecz pewna« = *ratum Modrz [szyk 5:2] (7): KromRozm III C; Mącz 306b; RejAp 190; ModrzBaz 98v; Baczyć tedy możemy/ iż nic pewnego Papieźnicy z łtrony tradyciy Apołłolłkich nie máia/ łepiey tedy/ y bełpieczniey trzymáć łię rzeczy pewney/ to iełł piłmá łwiętego NiemObr 76; ZawJeft 12; KlonWor **5v.*

»pewna sprawa [= wiadomość]« = *plena fides JanStat (9): LibLeg 11/136; RejWiz 121; BibRadz *5; RejPos 301v; ktore karánie [łłodziei łzubienicą] iż Fryderyk łrzeci Rzymłki Cefarz naprzod wymyłłł/ pewną łpráwę mamy [quam poenam a Friderico tertio ... primum excogitatam accepimus] ModrzBaz 78; StryjKron 622; KochSob 66; SarnStat 1126; CzahTr B4v.*

» pewne świadectwo« [szyk 29:9] (38): *GlabGad* Mv; *KromRozm III* B8v; A ielliby iego [zbiega] pan s pewnym świadectwem za nim przyźedł/ tedy mu ma być wydań *UstPraw* F4; *BielKron* 348v; *RejAp* 176v; *GórnDworz* D6, D7v, Cc5; *RejPos* 120v, 121, 156v, 251, 275, 332, [344]; Świadectwá pewne około lákrámentu ábo fwiátości ciáá páńá kryftulowego. *RejPosWiecz*² 95v *marg*; *HistLan* A2v; *WujJud* 35; *WujJudConf* 31v; *HistHel* D2; Zydowinowie włytek Nowy teftáment odrzuciá. ia iedno podrzuty, y to tylko one o ktorých pewne świadectwá v Hiftorykow álbo Theologow mamy. *BudNT przedm* a5v; *CzechRozm* A2, 214, 233; *SkarŻyw* 320; *CzechEp* 6, 156; *NiemObr* 53, 54, 73; *ReszPrz* 52; *WerGość* 224; *ArtKanc* N15; *LatHar* 285, 648; *WujNT* Xxxxx4v; *SarnStat* 772, 950.

» pewna (pewniejsza) wiadomość, nowina, wieść« = *rectum verbum PolAnt*; *constans rumor Mącz*; *fides certa Modrz* [szyk 25:2] (14:9:4): *RejRozpr* F4; *RejKup* e6v; *RejWiz* 159v; Gdyż połowie do ludu náznego połáni/ dáli nam pewną wiadomość o wálzey zacności y ławie *BibRadz* 1.*Mach* 14/21, *Dent* 13/14; Gdy thy powieści po woýfce chodzą/ wieść przyźlá pewna/ że iuz część woýfká Cefárzá Tureckiego Draw rzekę przebylá *BielKron* 306v; *Mącz* 360b [2 r.]; *RejPos* 34v, 37, 111v, 120v, 174v, 275v, 288v; *RejZwierc* 29v; *HistHel* B4v; *ModrzBaz* 117v, 131v; *SkarŻyw* 396, 559; Nowinę tę wiedzcie pewną Pan zmartwychwítał mocą włáfną. *MWilcHist* Dv; *ReszHoz* 119, 139; *ActReg* 68; *SarnStat* 606; iáko nie ma być wielkie łzczęście tych ktorzy o Pánu Bogu ták wiele wiedzą/ nie po rozumie który fię omylić może domysłáną/ ále pewną y z niebá obełáną y ziówioną wiadomością? *SkarKaz* 274b.

Szeregi: » pewny i (a) dowodny« [szyk 1:1] (2): Macieią Striykowskiego Ofołteuiciuífá Kronika Polska/ Ruska/ Kijowska/ Moskiewska/ etc. y pewne a dowodne wywody włyfłtkich Narodow Sławieniłkich/ z wielką pilnością y pracowitą trudnością zebrane. *StryjKron* 86; *LatHar* 10.

» pewny, (i) gruntowny« [szyk 4:2] (6): *KrowObr* 16v; *RejPos* 148; *WujJudConf* 104; A ku pewnieyřzemu/ y gruntownieyřzemu dowodowi tych łłow Długofzowych y Cromerowych pokaże to Liuij et Flori de geftis Romano rum teftimonio *StryjKron* 41; z ktorýchby [przykładów] fię náłzá *conclufio* [...] pewna y gruntowna pokazáá: iż Papież ielt Antychriftem. *CzechEp* 385, 134. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

» pewny a ist(otn)y« [szyk 1:1] (2): wiedz/ iż przydzieřz ná ty fwięte á nieomyłne obietnice iego/ ktore on tu fwięty m á wiernym řwoim ifthotnemi á pewnemi łłowy [...] obiecáć raczył. *RejPos* 277v, 119. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

» pewny i (a, ani) jasny« (6): Sámo w łobyte [słowo boże] ták pewne á yáłne/ iż nie pewneyřłego áni yáłneyřłego nyemáłz. *KromRozm III* B8, B8, C; Coż gdyby fię o ktorey rzeczy řpor sítał iáki/ izalibychmy fię do náłtářłzych Kořćiołow odzywáć niemieli/ [...] y z nich o oney rzeczy o ktorey wátpiemy wźiáć co pewnego y iáłnego ielt? *WujJud* 41; *LatHar* 285.

» pewny i (a, ani) mocny« = *certus et stabilis HistAl* [szyk 2:1] (3): *HistAl* I7; *GrzegRóżn* Fv; Ták iáko nam tego y on wierny Kánclerz iego Ian fwięthy pewnemi á mocnemi łłowy potwirdził *RejPos* 157.

» pewny a nieodmienny« (1): gdyż wierny á miłościwj ociec/ záwždy co nazacnieyřze rzeczy oddawa á odkázuie dzyatkom řwoim/ ifzczáć nas řwemi pewnemi á nieodmiennemi á Bořkiemi łłowy *RejPos* 87v.

»pewny a nieomylny« (4): Słuchayże iáko nam tu ten Apoštoł iſci to pińanie ſwoie iż ieſt pewne á nieomylnne. Bo y podpifał imię włałne ſwoie/ y nápiſał mieyſce ſkąd datá pińmá tego *RejAp* 10v; *RejPos* 277, 302v; *WujJud* 36. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»i pewny i niepewny« (1): [*bogini*] Vacuna nići przędła baykámí fię báwiąc, Dziwne rzeczy, y pewne y niepewne práwiąc. *KlonWor* **5v.

»pewny a niezbyty« (1): A więc to nieprzekłéta pychá wálzá [*konfesjonistów*]/ że wy według ſwoiey dumy/ bez pewnego á niezbytego wyvodu/ ſwiętych Oycow Pińmá chcecie poprówowác? *WujJud* 36.

»pewny, (a, ani) prawdziwy (a. prawy)« [*szyk 3:2*] (5): *KromRozm I* K2v; Kędyż tego wykłádu pińmá práwego á pewnego ſłukác mamy? *KromRozm II* q4, r4v; *RejAp* Cc4v; Pewné/ prawdziwé rzeczy/ odemnie widziáné Przynoſzę. *ZawJeft* 12. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pewny a wszelkiej wiary godny« (1): Pewná ieſt powieſć a wſzelkiei wiary godná/ że Chriſtus Ieſus przyſzedł na ſwiat/ aby grzélſznę zbawił *MurzHist* F2v.

Iron. (1):

Szereg: »pewny i porządny« (1): Byłócbý ieſzcze tákich y owákich wiele rzeczy ktore X.K. pińze/ ále iż ták pewne y porządne iáko y ty tedy ie opuſzczám *CzechEp* 169.

W przen (1): Abowiem zaprawdę pińmo á Xięgi ſą pewną rozmaitych rzeczy pamięciá/ y wſzyłtkich wiadomych rzeczy poſpolitá ápteká *KwiatKsiąż* Hv.

αα. *O tekście biblijnym: kanoniczny* (7) : CZwarte Kxięgi Ezdráſſowe/ [...] iż áni w Zydowłkich Bibliách bywáią náleżione/ áni od koſciółá powſſechné⁸⁰ ſą przyięte zá pewne/ przedięmy ie tu niechćieli opuſćić. *Leop* Nn5; Dla tego ieſt pewny Regeftr Kſiąg Prorockich y Apoſtołłkich w Koſćiele Bożym poſtánowiony *WujJudConf* 36v.

W przeciwstawieniach: »pewny ... niepewny, podejrzany« (2): ále iż też do pewności pińmá ſ. [...] y ono ſłuży/ wiedzieć ktore ſą kſięgi Nowego teſtámentu pewne/ á ktore nie pewne *BudNT przedm* d2v, *przedm* d3.

Zwrot: »mieć za pewny« (1): iż Luter [...] zgoła ten liſt [*ſw. Jakuba*] odrzucił/ y ſłomiánym názwwał. Kalwin lepak z ſwemi ma gi zá pewne pińmo y zá ſłowo Boże. *WujNT* 790.

Wyrażenia: »pewne pismo« (3): Bo pewni Hiſtorikowie y Theologowie ſwiadczą/ iż pewne pińmo [...] to byłó. Naprzod Czterzey Ewanieliſtowie/ po nich Dzieie Apoſtołłkie [...] *BudNT przedm* d2v, *przedm* d3; *WujNT* 790.

»pewny zakon« (1): aby kſięgi ktore poſzły z domyſłu ludzkiego/ nie były mieſzáne miedzy ty ktore oprócz wátpienia poſzły z ducha ſwiętego/ tedy ie poſpołu zebráli w ieden regeftr ktore nazwáli Kanon: dawáiąc znać w tym przezwiſku iż cokolwiek fię w nich zamyka/ ieſt pewny zakon kthorego fię trzymác mamy. *BibRadz I* 481.

Szereg: »pewny a gruntowny« (1): to też wiedz czytelniku zem miał wolá wtem Teſtámentcie nowem pewne a gruntowne pińmo oſobno/ á podeyrzáne oſobno położyć *BudNT przedm* d3.

ββ. *O przekładach Pisma Św.* (11) : kiedy w Lácińłkich exemplarzách/ rózne ieſt czytánie/ á wátpimy ktore ieſt pewnieyſze/ tedy fię do Graeckiego źródłá wćiekłzy/ obaczmy że to ieſt prawdziwſze/ ktore fię z nim zgadza. *WujNT przedm* 18, *przedm* 10 *margin*, 11, 15 [2 r.], 16 [2 r.], 17.

W połączeniach szeregowych (2): Alem to tylko dla tego uczynił/ ábymci pokazał/ że Graeckie dżisieyże Nowe Teftamenty nie są tak łczyre źrzodła/ żeby miały być nád ftóre Lácińskie przekładane: [...] ále owłzem/ że náłze Lácińskie są dáleko lepiej/ y pewnieyże/ poważnieyże y bełpiecznieyże/ y od przyśad wolnieyże. *WujNT przedm 15, przedm 10.*

Zwrot: »za pewny mieć« (1): Dla czego też święte powłzechne Koncylium Trydentkie ten sam text Lácińki piśmá świętego [*tj. Wulgatę*] pochwała y zá pewny mieć każe. *WujNT przedm 9.*

γγ. Oparty na niewątpliwych dowodach, sprawdzalny (10): A przeto tą náuką żaden mądry gárdzić niemoże/ która s pewnych początkow náuki/ pośpolite mnimánie y rozłádek bierze *LeovPrzep F2v.*

Wyrażenia: »pewne doświadczenie« = certa experientia JanStat [szyk 3:2] (5): To iefzce wiedz iż aczkolwiek znamienici Kofmographi y Historici piśali aby one krajny [...] były letnie á ku mieřkaniu barzo powolne y żyzne/ to iefť rzecz zmyřlona á nie prawdziwa [...]. Bo więcei łie godzi wierzyć náłzemu doświatceniú pewnemu, niżli czudzim dowodom płonny *MiechGlab 62; RejPos 221v; Pierwřzego czálu v* Grekow y Lácińnikow wiele było tych/ ktorzy piśali łpráwy rycyřskie potomkom łwoim potym będącym z doświadczenia pewnego *BielSpr 28; SarnStat 901, 904.*

»pewny dowód« [szyk 1:1] (2): Mącz 211c cf »pewny a oczywisty«; OrzQuin Q2 cf »pewny a doskonały«.

Szeregi: »pewny a doskonały« (1): by Geometrowie/ których dowody pewné á dořkónálé są/ chćieli Kśięřtwo z Królestwem miárą łwoią pomierzyć/ nie naydą inák tego/ iedno że [...] *OrzQuin Q2.*

»pewny, nieomyłny« (1): Tego wřzytkiego óni mądry ludzie przez Geometr(yjã) dochóřili/ nád ktorą niemálz pewnieyřzey/ nieomyłnieyřzey Náuki. *GrzepGeom B2.*

»pewny a niepochybny« (1): iż Spráwá káżdą która iedno ná pewnych á niepochybnych przyczynách/ vgruntowaná/ áibo theź iednořtáyną Experiencyą iefť doświadczona/ może łye thák ná Piśmie podác/ iż [...] *Strum A2.*

»pewny a oczywisty« (1): Mathesis et Mathema, Nauká pewne á małem oczywiřte dowody áłbo okazánie máyaca/ yáko yefť Geometria, Arithmetica, Muřica, Ářtronomia *Mącz 211c.*

β. O ludziach: któremu można wierzyć; locuples Mącz, Cn; fidelis PolAnt (45): Autores certissimos laudare possum Mogę pewne skłádácze ná to przywieřć áłbo niemi dowieřć/ á rzecz łwá potwirdzić. *Mącz 186b, 37c, 50a; thedyć iuź rozumieć mořelz iżci tu pewnego powiedácžá dawa/ á iuź mořelz rozumieć iż nie ná báłniach łiedziřł. RejAp 140v, 176v, 190 [4 r.]; łpytano piřwřzego/ iákaby tego wiadomořć miał/ Swiádek powiedziáł/ że o tym łłyřzał z vřť pewnej ořoby. GórnDworz R3v; RejPos 133; HistLan ktv, F5; BudBib 1.Mach 14/41; BudNT przedm d2v; PapřPan Q3v; SkarŻyw 97; O czym łię iuź wyřłzey z dowodu pewnych Hiřtorikow powiedziáło *StryjKron 245; SkarKaz 488a.**

*pewny w czym (3): RejAp 25; Y ktoź zwąpi w takim Pánie/ który łławny á pewny iefť w obietnicy łwoiey? iáko Płalm mowi: (Wierny Pan Bog w łłowách łwoich [...]) *SkarKazSej 663b. Cf »pewny w łłowie«.**

W charakterystycznych połączeniach: pewny(-a, -i) człowiek (ludzie) (3), doktor, historyk (2), osoba, powiedacz (4), prorok, składacz, teolog.

*Wyrażenia: »pewny w łłowie« = słowny, dotrzymujący słowa: [król Kazimierz] Był [...] trzeźwi/ nie pyřzny/ [...] pewny w łłowie *BielKron 397v.**

»pewny ((na) pewniejszy), pewnej wiary świadek« [szyk 9:3] (11:1): Locuples testis, Pewney wiary fwiadek. *Mącz* 196c; *RejAp* 8; *GórnDworz* R3v; *RejPos* 120v; *CzechRozm* 137; *SkarŻyw* 389; *StryjKron* 86; Ktorych [bluźnierstw] iż Bog łam [...] napewnieyłym iest świadkiem: [...] tedy rzecz tę [...] iemu śmieie oddawamy *CzechEp* 55; *NiemObr* 73; *JanNKar* H4 [2 r.]; Pewnieyfy to świadek co widział: niżli ten co fłyżał. *SkarKaz* 488a.

Szereg: »pewny i (a) prawdziwy« (3): *RejPos* 120v; *CzechRozm* 137v; Y powiadał taką historiją/ którą w Cyprze od pewnego y prawdziwego człowieka fłyżał *SkarŻyw* 97.

Iron. (1): Mfza wáfzá [...] Syná Bożego zupełnego zbáwiciela níftzy á was kápłany z wáfzá offiárą dołkonálfe y pewnieyfe być okázuie. *KrowObr* 189v.

W przen (5) : Bo iuz tobie pewnieyfy Práktikarz być nie może/ iáko Pan twoy/ kthoryć tho iftotnie opowiedział/ iż cie nigdy pomftá nie minie *RejPos* 244, 321v; Azáfz nie małz o tym iż tho iest prawdá pewnego fźpiegá Noego onego *RejZwierc* 263; kthory [*Duch Św.*] iest rzeczy niebiefkich duchownych napewnieyłym wykłádáczem. *CzechRozm* 123v; *SkarKaz* 275a.

Przen (3) : Bo fercze pewny prorok a nigdy nie myli *RejJóz* M7; Naypewnieyfy práktykarz funnienie. *RejPos* 244 marg, 244.

c. *Którego można się łatwo domyślić, który na pewno będzie; praesentaneus, praesentissimus* *Mącz*, *Cn*; *fixus Vulg*; *necessarius* *Mącz* (337) : *OpecŻyw* 3v; Tedy taka vrina pewne zapalenie wątroby: znamionuie. *FalZioł* V 5v; *MiechGlab* 71; *BierRozm* 10; *RejRozpr* B, Cv, C3v; *MurzHist* H3; *KromRozm III* B3, D6; *Diar* 72; *DiarDop* 109; Namowá ku ftrapioney dułzy/ áby fie wiárą podpieráłá/ o pewnym rátkunku páńłkim. *LubPs* aa2 marg, G2v, N2, R2 marg, cc6, gg2yv; *GroicPorzRej* C4; Bo gdy *Krowá Swiniá* wełz álbo *Ciemierzycę*/ Będzye ieść/ iście z niey małz pewną niebołzczycę. *RejWiz* 61v; A tu iuz możelz wierzyć/ że tám pewny ogień/ Kiedy oczymá widzilz zápalony płomień. *RejWiz* 151v, 45, 65v, 78, 121v marg, 137 (11); *Leop Prov* 20/25; *LeszczRzecz* A3v; Was by y mnie kłopoty pewne nie minęły. *RejZwierc* 36v, 36, 124; *OrzRozm* Bv, C2v; Michał Glińki vpominał Mołkwę by fie potykáłá s krolem/ obiecuiąc im pewne wygránie bitwy/ ielli go będą pośluzni. *BielKron* 406, 3, 237v, 413v; *GrzegRóżn* G4v, K3; *KochSat* A4v; Ut ventos praemonstrat saepe in flatum mare, Gdy fie morze nádima známionuye pewne wiátry. *Mącz* 231d, 172a, 431a [2 r.], 507a; Ze wízad wołáią ná nas Prorocy/ do POLłki od Bogá pośláni/ opowiadáią nam vpadek pewny *OrzQuin* Y4v, B4v, C4v, D, G2, M4v (10); *Prot* Bv, B4v; *SienLek* 131; s kthorego thák tráfneho fipiknienia Plánetów/ okrom wátpienia/ okázuie fye przyść ná świát iákaś pewna á wielka nędzá. *LeovPrzep* Av; *RejAp* 96v, 98, 155v, 157, 158 (8); Náłzá Intratá práwi/ naipewnieyfa iesth/ ze człá bram Florenckich *GórnDworz* P3v, Ff6; iż iuz bełpiecznieyłzá wiárę w łobie vtwordzić możelz/ o pewnym z martwych wftániu tego fwego mizerneho ciáłá *RejPos* 113v, 87v marg, 131v [2 r.], [136]v, 167, 181v (26); *BiałKat* 378v [2 r.]; *GrzegŚm* A2, 4, 10, 28, 45, 59 [3 r.]; *HistLan* C, C3v; Iuz drzwi káždemu kthory przydzie s prózną dłonią záwárte będą/ iuz pewne poczekay do iutrá. *RejZwierc* 55, 37 [5 r.], 43, 55, 59v [2 r.], 64 (37); *BielSpr* 15v; *WujJud* a6, 17v, 19, 89v; *WujJudConf* 81v, 166v; *MycPrz* I B3v, Cv; *Strum* O2; *CzechRozm* 25, 215; *Paprpán* H2, 12; *KarnNap* C4v; *ModrzBaz* 113; *SkarJedn* 288; *KochOdpr* C4v; *Oczko* 28v; Tám dźiatek mnoftwo podporá fтарыóści/ Y pewny dźiedzic pięknych ośiádłóści. *KochPs* 35, 38, 52; *SkarŻyw* 4, 26, 243, [407], 460, 490; *StryjKron* 427; Połel prędky z nowiná do ciebie

przybieżał/ Pewny nieprzyjacielski lud opowiadając *KochJez* Bv, Bv; *NiemObr* 81, 162; *KochFr* 15, 77; *KochPhaen* 16; *PudlFr* 61; *ArtKanc* E7v, H15v, K7; *KochWr* 24, 25; *PaprUp* G2v; *ZawJest* 30; *ActReg* 15; *GostGosp* 24, 100; *GrabowSet* C3v [2 r.], Y2; *OrzJan* 43, 47, 58; *LatHar* 40, 116, 184, 262, 326 (12); *WujNT przedm* 13, *Luc* 11 arg, s. 349, 505, 2.*Thess* 1/5 (11); *SarnStat* 427; *PowodPr* 46, 71, 80; *SkarKaz* 1a, 83a, 121b, 208b *marg*, Oooob; *VotSzl* C2, C3; *CzahTr* Ev; *GostCast* 39, 66 [2 r.]; *SkarKazSej* 669a, 686a, 688a, 703b; Iuż tam rad Sternik w zátrownéy wodzie Pewney pogodzie. *KlonFlis* B3, D3v; *KlonWor* 12, 46, 54.

pewny ku czemu (1): Nihil copulatus quam morum similitudo bonorum, Nic ku potwarzeniu naypewnieyżego yáko zgodá á yedność dobrych obyczáyów [*ij. ludzie dobrych obyczajów na pewno staną się przedmiotem potwarzy*]. *Mącz* 64d.

W połączeniu szeregowym (1): Vważyłz to łobie/ áczbys łie mógł do czáfu kęs náciełszyć/ ielłiżby to tobie zárownáło zá ty dáry/ [...] ktore łá wieczné/ pewne/ á nigdy nie odmienne. *RejPos* [136]v.

W przeciwstawieniach: »pewny ... niepewny (3), omylny« (4): *BielKron* 311; Obáč iz póciechę vkázuie tu Páweł pewną: A Antykryłt omylną *GrzegŚm* 10; *RejZwierc* 245v; źlebył czynił/ kiedybył was od pewnégo pokoiu/ do niepewnégo zwycięztwá odwodzić miał *OrzJan* 15.

W porównaniach (2):

~ *Jako comparandum* (1): Lecz vczynki dobre záwłze mułzą z wiáry/ iáko pewny owoc/ wyráftáć. *WujJudConf* 110.

Jako tertium comparationis (1): Abyś czuł o potrzebie/ y o pewney wojnie/ Ták pewnej/ iáko mię tu dziś przed łobą widziłz. *KochOdpr* C4v. ~

W charakterystycznych połączeniach: pewne(-a, -y, -i) bezpieczeństwo (bezpieczność) (4), bieda, bitwa, błogostawieństwo (3), burda (2), dań, dary, dostąpienie krolestwa niebieskiego, dylacja, dziedzictwo, ekspektatywa, gniew, hańba, hołd, intrata, kłopot (4), korzyść, krolestwo, łaska (2), małżeństwo, męki, miłosierdzie (3), miłość, nędza (2), niebezpieczeństwo (niebezpieczność) (3), nieboszczyca, niecnota, niemoc, niepokoj, nieprzyjacielski lud, obiad, obrona (4), odpuszczenie grzechow (4), ofiara, ogień, okazanie sądu bożego, omowność, opatrzenie, opatrność, opieka, osiedzenie, owoc (2), pan, pedogra, pielgrzymstwo, pieniądze, pienię, plagi (2), płaca, pociecha (6), pocziwość, poczęcie, pokoj (2), pomoc (4), pomsta (13), potępienie (3), powołanie (7), pożytek, premijum, przeglądanie, przygoda (3), przyjaźń, przymowka, przyście Mesyjasza, radość (2), ratun(e)k (3), rewidowanie, rozgrzeszenie (3), rozkosz, roztyrk, sąd niewiernych, skaranie, skutek (2), sława, sroga liczba, strata, szkoda, świętobliwość, Tatarowie, towarzystwo, trwoga, uciski, upad(ek) (20), upominanie, utrata (2), wdzięczność u ludzi, wesele, wezwanie (5), wiatr(y) (2), wiktoryja, wojna, wybranie (5), wygranie bitwy, wysłuchanie, wysługa (2), wzgarda, zapalenie wátroby, zapłata (grzechu) (7), zatracenie, zbawienie (8), zdrowie, zginienie (6), zguba (2), (ciał) zmartwychwstanie (8), zruszenie, zwycięstwo (8), zysk, żwierzyna.

Frazy: »(nie ma a. nie jest) nic pewnieyżego [*nad co*]; nie mieć nic pewnieyżego [*nad co, jedno co*]« (5;2): *Mącz* 64d; Iż nie mamy nic pewnieyżego we wśzythkich łprawach łwoich/ iedno śmierć. *RejPos* 190v, 342; *ZapKościer* 1583/54; Bo nád to nie pewnieyżego/ że Śmierć potka z nas káżdego *ArtKanc* S18, S10v; *KołakCath* C.

»rzecz pewna była« (1): Bo to ták rzecz pewna była/ iákoby fię tęż iuż iftotnie wypeñniłá. *BibRadz* I 353v.

»to pewna« = *tak będzie, tak ma być* (1): Iuż tho pewna com rzekł [*fixum est, quod locutus sum*]: Thy z Sybą dzielcie z łobą imienie. *Leop 2.Reg* 19/29.

Zwrot: »na pewną, na pewne kazać« = *mieć pewność, ufać* (4:2): *BielKron* 245, 311; *MycPrz* I C; Y kiedy obaczyłz że łznurek [...] zákrywa Rézę/ o tym więdz/ że iuż pewna wagá/ iuż możelz sniá ná pewné kázác *Strum* C; Ná moię śmierć iuż/ iáko ná pewną/ kazáli. *KochPs* 61; *BielSjem* 31.

Wyrażenia: »czas [= śmierć] pewny« (1): Ten nieborak z rokłofzy á dla krotochwile/ Iechał łobie pomátu by mu čás słzedł mile. Pátrzże co mu fie sítáto w máłudzkiey godzinie/ Iuż widzę iż čás pewny żadnego nie minie. *RejWiz* 126.

»istnie (a. íście) pewny (najpewniejszy)« (2): iftnie pewne znákomite łá męki twoie w piekle. *HistAl* K2; *CiekPotr* 32.

»pewny koniec« = *certus finis* *JanStat* [szyk 6:1] (7): boć wífelka rzecz ku łwemu końcowi pewnemu cyagnye y ma fie. *GliczKsiqz* Ov; *RejAp* 87v, 160v; *ArtKanc* Kv; Iż Pan Bog świat zawięsił ná ćieniuchney nići: Ledá kiedy fie vrwie/ niech fie ostrzegáią/ Pewny koniec iuż światá w rychłym czásie máią. *BielRozm* 2; *SarnStat* 592; *WitosłLut* A5v.

»pewny kres (a. kryś) [= śmierć]« [szyk 1:1] (2): *RejZwierc* 159; Co fie dziś národzili/ pewny fıwoy kres máią *WisznTr* 9.

»nic, co pewnego« (1:1): *RejPos* 190v; A thám fie iuż czego pewnego nádziewa/ á thu do domu przyiechawłzy nie máłz fie iuż czego nádziewác. *RejZwierc* 37.

»pewna śmierć« [szyk 15:8] (23): *BierEz* N3; A nis wydá dwie godzinie Pewna ciebie łmierć nieminie. *RejKup* c7v, e6v, f5v, f8v; *BielKom* C8; *RejZwierc* 33v marg; *OrzQuin* Zv; *RejPos* 223v; *GrzegŚm* 22; Iuż drab lezie ná dziálá á ná pewną łmierć po drábinie ná mur *RejZwierc* 65v; *SkarJedn* 394; *SkarŻyw* [407], 481, 508, 529, 542; *KochSz* Bv; *GostGosp* 4; *LatHar* 126, 639; *WujNT* Bbbbbbb4v; *SkarKaz* 157b.

Szeregi: »pewny i (a) bliski« [szyk 2:2] (4): *GrzegŚm* 22; *CzechRozm* 206; Obaczył Krol blifką á pewną śmierć/ wfpomniał w łercu P. Bogá *SkarŻyw* 508; *LatHar* 126.

»istotny a pewny« (1): Thu iuż możelz rozumieć iftotną á pewną pomftę nád głową tákowego káżdego *RejPos* 333.

»łacniejszy i pewniejszy« (1): Ci fię vrzezáli dla krolełtwá niebiełkiego/ ktorzy wieczną czyłtość Bogu pošlubili/ dla łacniejszygo y pewniejszygo dołtápienia krolełtwá niebiełkiego. *WujNT* 80.

»nieodwłoczny i pewny« (1): ieśli pomrzem/ nieodwłoczna y pewna zapłátá náłzá/ niewypowiedziáne ono wefele w ręku náłznych będzie. *SkarŻyw* 461.

»pewny a nieomyłny« (3): on fie opowiáda być pomśćicielem niewinnego/ [...] á tobie fie opowiáda s pewną á nieomyłną pomftą *RejZwierc* 191, 169v, 171.

»pewny a (i) prętki« [szyk 2:1] (3): *RejPos* [310]; *VotSzl* D2; Dobry zyłk pewny á prętki choć równy *KlonFlis* E2v.

»pewny a rychły« (2): abowiem tho náfienie łprawuie mocznie macicę ku pewnemu á richłemu poczęciu *FalZioł* V 86v; *BielKron* 109; *RejZwierc* 127v.

Wyrażenie przyimkowe: »na pewne« (1): Ták iáko fię ią [wiarą] zálecił Noe/ o potopie ktorego nie widział do rzeczy niepodobnych przytáiąc/ y iáko ná pewne korab on fto y dwádźiesięć lat buduiąc. *SkarKaz* 160a.

W *przen* (19) : A będzieli miał panięta [ten, co „ciągnął kota”] To ifczie pewne koczięta *RejRozm* 404; *MurzHist* N3v; *LubPs* aa4; Acz więc będye pewny defzcz/ ále z oczu komu *RejWiz* 122, 101v; *RejFig* Bb7; Y nie baczyłz pożytek/ iákić s tego rofcie/ Zła sławá/ á niewiárá/ á w łeb pewni gofcie. *RejZwierz* 123; *RejPos* 176, 244 [2 r.], 319v; A niech też łobie káždy wípomni łmiertelność fwoię/ á iź to dług ieft pewny á nieomylny/ á káždy gi s czálem łwym pewnie zápláćić muśi. *RejZwierc* 169v; Będyełz miał łtłuczefzli kłótkę/ Szubienicę pewną ciotkę. *RejZwierc* 237v, 134, 171, 232v, 242v; gdyż to ieft pewny połow dyabelłki/ do opilłtwá káżdego człowieká naprzod przywodzić *WerGość* 228; *KlonWor* *v.

d. Rzeczywiście posiadany, należący się (18) : *LibLeg* 11/42; *RejPos* 252; Com iá w tey rzeczy zbiegał zá ty dwie niedzieli. Tym tám iego dłużnikom ceduły oddáiąc/ Y pewney fie zapláty im vpomináiąc. *HistLan* C; Kto ma láfy [...]/ pewnieyfy łkarb zoftánie potomłtwu/ niż w łkrzyni pieniądze *GostGosp* 154; *GrabPospR* M; Ktorego to łkárbu Rzeczypołp: ták záložonego/ [...] tedyby były znáczne [...] pożytki. Naprzod ten/ żebyłmy mieli pewny záwłze depozyt od prędkię y gwałtowney przygody/ przeciwko Koronnemu nieprzyiácielowi *VotSzl* E2, C3v, D3v; A ták rádę zániechay przedłięwzięcia łwego. Dla nádzieie nie pułzczáý/ iuż łzczęfcia pewnego. *PudłDydo* B4, B2.

W *przeciwstawieniu*: »pewny ... wątpliwy« (1): Bo lepfza pewna wolność/ niż rofkósz wątpliwa/ Tá záwždy zemną/ á z téy częłto nic niebywa. *KochFr* 72.

Wyrażenie: »co pewnego« (2): *BierEz* H4; łpodziewálem fię częgo pewnego: á tu teraz łłyłzē/ iłz moim potomkom gdy ia vmrę/ dáć ią [tę ziemię] chce: á iá iefzczē y potomká nie mam *SkarŻyw* 283.

a. W funkcji rzeczownika: »pewne« (5) : Bo kiedy małz co pewnego/ Trzymay fie mocno onego: Szalenie fie nádziewáią/ Przeto pewne opułzczáią *BierEz* H4; *GostGosp* 66.

W *przeciwstawieniu*: »pewne ... niepewne« (2): *BierEz* H3, H4; A pewne zá niepewne łtráćić nie bárzo to rozum ieft. *RejZwierc* 37.

e. Co do którego nie ma wątpliwości, że to właśnie ten, to, że właśnie taki; *probatu* *Mącz*; *certissimus* *Modrz* (51) : *BierRozm* 12; *LibLeg* 11/83v; bo znam pewnym kłamcą człowieká káżdego. *LubPs* aa2, [B2]v; *KrowObr* 24v; *RejWiz* 162, 187v, 189; TO też zá pewną rofkósz/ máią zacni łobie/ Gdy fie pan máiąc gofcie/ zá vcho nie łkrobie. *RejZwierz* 134v; *BibRadz* I 201b *marg*; *Mącz* 323c; Gdzye nam iuż to włzyfcy Prorocy y Apołtołowie opowiedzyeli/ iź iuż s thego Páná nam národzonego mamy pewnego iednaczą/ przyczýnczę [!] á pewnego obrońcę *RejPos* 305v, 107, 198v, 240v, 327, 341v; *BiałKat* 263v; Ale to błąd y pewne mátáctwo *CzechRozm* 64v, 263; *KarnNap* A3v, A4v, F3; *SkarŻyw* 598; á iam džiśia v ciebie w łóznicy Nie záłtał téy Biblijéy/ chybá vzłócony Czepiec: znác vpominek pewny cudzēy żony. *PudłFr* 18; *ArtKanc* H7, N15v; tedy ie [siano] śiec łkoro po Swiátkách/ á będye dobre/ y drugie dobre przed ś. Bártłomieiem będye pewne. *GostGosp* 104; Bo kto tániey przedawa niż to łtoi/ álbo z moru álbo złóđziefy pewny. *GostGosp* 146, 12, 18; ten Czech z Lechem brátem/ które nam y Czechom iuż zá napewnieyłzē przodki Kroynikarze náłzy podawáią/ ciągną zá łobą

iefcze nieco wątpliwości *KochCz* A4; Cnotá lámá łobie ieft y pewną zasługą/ Sámá łobie nadgrođą *RybGęśli* D3v; *SarnStat* 6; *GrabPospR* N4v; *PaxLiz* Dv; Kiedy iuż [*Polak*] przewie pewny gościnniec do Rzymá: Nie záttrzyma go domá ni láto/ ni žimá. *KlonWor* 52.

W połączeniu szeregowym (1): w ktorých to łłowách [...] zámknione łą pewne á nie omyłne znáki/ pewnego y prawdziwego iftotnego kościoła chrześcijánłkiego *ReszPrz* 14.

W porównaniach (2): ták bárzo źle czynią ci/ ktorzy błędy kácerłkie łwoie młodym dżiatkom/ iáko iad pewny dułzny/ przekłádáią. *WujJud* 199v; *SkarŻyw* 285; [*Cygani*] Wráćáią łię do tych žiem iakoby do pewnych/ Stryiow y žiemkow łtárych/ ydo łwoich krewnych. *KlonWor* 8.

Szeregi: »pewny a dostateczny« (1): ysz czy połlanczi naschi vkażá pewne a dołtateczne granycze ziem naszich *LibLeg* 11/24.

»pewny a istotny« (1): Zátym polewa ie trzy kroć świętą wodą krztową/ álbo ie trzy kroć narza/ w imię Oycá/ y Syná/ y Ducha S. A to ieft pewny á iftotny Krzełt. *KarnNap* C. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pewny, (a) nieomyłny« [*szyk 2:1*] (3): *RejPos* 275; Ten ieft tedy pewnym á nieomyłnym połłáncem Bożym/ który [...] z kościołem łię zgadza *SkarJedn* 53; *ReszPrz* 27.

»ani pewny ani prawdziwy« (1): ktorego [*Jezusa Krystusa*] on łam [*Bóg Ojciec*] vłty łwoiemi obwołáć y ołwiáđłżyć raczył/ iż iuż nádeń žadnego inłzego niemáłz áni pewnieyłżego áni prawdziwłżego/ iedno ten Pan á Zbáwiciel náłz. *RejPos* 188v. [*Ponadto w połąszeregowym 1 r.*]

W przen (3) : Bo ten [*Bóg*] oblicza mego yeft pewnym zbáwieniem łam *LubPs* M; *RejZwierc* 67; A tańców álbo łkokow áza łię nietrzebá łtrzec/ ktore łą náy pewnością przedawánie łiebie/ łiatki do łprołney á zákazáney nierządnołci? *ModrzBaz* 55.

f. *Któremu towarzyszy przekonanie o prawdziwości (96)* : ale ty rzeczy ktore łą w vrinie: nieodmieniaią łie/ á tak pewnieyłże łáđzenie z nich mozełz miecz. *FalZioł* V 7; *RejPs* 29; Item powyada yłz v Marcziua Gyerky [...] Gołzcyom [...] skalyeth albo zwaczkw 4 thalyeri bill wytráłznal y 3 pyerłczionki. Alye załzie mvłzial powrocnicz ył nan domnymanye pewne kradziezi they bilo *LibMal* 1548/142v; *KromRozm III* C; bo więc zle s połtáwy/ Dawáć pewny rozłádek/ á łzácowáć łpráwy. *RejZwierz* 67v; *GórnDworz* Hh7v; *RejPosWiecz*² 93v.

W charakterystycznych połączeniach: pewne(-y, -a) (do)mnimanie (2), poznanie, rozsádek (2), sądzenie, wyrozumienie, znajomołć (2).

Zwroty: »dowiedzieć (a. dowiádować) łię (a. wywiádzieć łię) pewnej rzeczy, czego (a. nie) pewnego; pewne (pewniejsze) wywiádz(i)enie (a. wywiádowanie)« = *certum cognoscere Vulg*; *probare rem PolAnt* [*szyk zmienny*] (10:2;4): połlalyłzmy Comornyka náłczego do polnyego Hethmana chczac łzye dowyádyecz rzeczy pewney. *LibLeg* 11/135v, 10/153, 11/136, 138, 173v; *RejKup* c7v; *Leop Act* 21/34; *BibRadz 2.Mach* 1/34; Krol tę rzecz odwołczył do pewnieyłżego wywiádzienia. *BielKron* 405v, 302, 324v; *BudBib 2.Mach* 1/34; Pan Chycki też łłteczłkiem łwym/ chłćiał łię w tey mierze/ czego pewnego ode mnie dowiádzieć *NiemObr* 23; *KochFr* 46; *WujNT Act* 21/34; *SarnStat* 148.

»wiedzieć co (a. nie wiedzieć nie) pewnego, pewną rzecz, o pewnej rzeczy« [*szyk zmienny*] (6:1:1): yz aczkolwiek niewiesz pewnego nycz a nycz łłłłchal. A włzákze yełlybi sye czo takowego stacz miało

tedi rozvmiesz yz fy e to stało nad wolią Krolowey y.m. *LibLeg* 11/40; *LibMal* 1543/70; Léc/ iefli [umarł] w tyi że rofpaczy i pana Boga przekłetyi nienawiści/ to acz by[ła] powieść poľpolita/ wřzakże pewną rzecz trudno było wiedzić *MurzHist* T4v; *Diar* 43; *SkarŻyw* 100; Vzywam zwielką pilnością WKM Zebych co pewnego oiego sprawie wiedzić mógł. *ActReg* 115; *SkarKaz* 274b, 518b.

Wyrażenia: »nic, co pewnego (pewniejszego)« [szyk 8:1] (6:3): nicz infzego pewnieyřzego ani náleść ani rozeznąć v fiebie nie vmiem/ iedno iż łady Páńskie [...] iáfnie fie wřzedy zyawiáią *RejZwierc* 184. *Cf Zwroty*.

»pewna rzecz« [szyk 8:4] (12): niech nikt prętki do poľadzenia nie będzie/ nie tyło gdzie o pewney rzeczy niewierny: ále y wtym ná co łami pátrzymy *SkarŻyw* 100. *Cf* »dowiedzieć się pewney rzeczy«, »wiedzieć pewną rzecz«.

»pewna (jest) wiadomořć, wieřć [= *wiedza*]« = *veritas comperta* *Modrz*; *certa scientia*, *compertum* *JanStat* [szyk 46:7] (52:1); *SeklKat* R3v; *LibMal* 1554/193v; iżeby Sędzia więcey miał łędzić wedle łwey pewney wiadomořci/ niźli z wąpliwey łtron powiełci *GroicPorz* aa3, aa3v; *KrowObr* 54; *RejWiz* 115v; *BibRadz* *3v, *5v [2 r.]; *GórnDworz* F4v, Ff5 [2 r.]; *HistLan* C2v; A niechay nikt nierozumie/ áby tá wiadomořć ktorą przez Wiáre mewamy/ dla tego niebyła pewną/ iż oczymá tego niewidźimy *KuczbKat* 10; *RejZwierc* 47, 88, 177, 185v; *WujJudConf* 31v; *KarnNap* A3; *ModrzBaz* 8, 90, 123v; łkądby to imię y názwilko [*Wilkomiryja*] vrosło/ niemáľz pewney wiadomořci. *StryjKron* 81; *GrabowSet* L2; *SarnStat* 184, 218, 369, 382, 388 (23); *SkarKaz* 2a, 276a; *VotSzl* Ev; Chowałem włáfnym kofłtem łwym koni czterdzieřci/ Czego łą po Węgierłkiewy ziemi pewne wieřci. *CzahTr* B4v; *PaxLiz* A2.

»wiara (jest) pewna« [szyk 5:4] (9): Jenak WM możecie być pewney wiary, iż [*listy*] nie inaczej będą spisane, jeno jako są w (u)mowie i na terminacyji wyrażone. *Diar* 44; *KwiatKsięż* Av; Wiára pewna iefł/ że muřim wyznąć trzy Perłony *SarnUzn* B4; *WujJud* 176; *RejPos* [236]v marg; *GrzegŚm* 49; *ArtKanc* K11v; *ZawJeft* 27; *SiebRozmyśl* K2v.

Szeregi: »dobry a pewny« (1): gdyby [sędzia] z włáfney wiadomořci łdźił/ mogłby fy e omylić y łtronam wiele vblížyc/ mniemáiąc áby o tym dobrą á pewną wiadomořć miał. *GroicPorz* aa3v.

»pewny, gruntowny« (1): Ten [*Duch Św.*] im bowiem prawdziwie/ wřzyłtko miał obiáwić. Wiáre pewną/ gruntowną/ y miłość w nieh łpráwić *SiebRozmyśl* K2v.

»pewny i jawny« (1): my Miłtrz Łódwik Komendorowie y zakon Niemiecki/ [...] zá pewną y iáwną wiadomořcią [*de certa et expressa scientia* *JanStat* 867]/ Nam potomkom y Zakonowi náłzemu złtępujemy [...] y wyrzekamy fie [...] ziemi Pomorzkiéy *SarnStat* 1089.

»pewny a nieomylny« (1): Ponyewáź rozum człowyeczy [...]/ nyemoże łam z fy ebye [...] żadney rzeczy iftnořci/ ani przyczyn/ przez ktore pewne á nye omylne poznánye rzeczy káźdey bywa/ poyąc *KromRozm III* B6v.

»pewny i prawdziwy« (1): nie mamy odchyláiąc fie przez pytania ku tym y owym wywodom/ wyrzucáć pewney y prawdziwey o Bogu znáiomóřci. *CzechEp* 130.

g. *Który na pewno się spełni* (184) : Możeli komu łen być pewny. (–) Troiakim ludziem łny fie wyiawiaią. *GlabGad* L4v, L4v [2 r.]; *RejZwierc* 34 marg; *BibRadz* *7, *Is* 25/1; Krzyź z kořciołá łpadł pozłocony/ z ktorego Turcy pewną wrořkę mieli iż ołtrom wezmą. *BielKron* 316, 108v; Bo thu iuź

naydzie káždy y pogroflki pewne zá przestępki fwoie/ y pociechy nieomylné zá ftałości fwoie. *RejAp* BBv; Iużci teź o nim [o Jezusie] ci ludzye wymyflni s pewnych prorocstw wiedzyeli *RejPos* 277v, 201v, 248, [290]v, 3d1v *marg*; *CzechRozm* 207v; *LatHar* 669.

W połączeniu szeregowym (1): Po tobie iuż być nie może. Nádzieiá nigdy pewnieyfza/ Dořkonálfza y możnieyfza. *CzahTr* [D]v.

W charakterystycznych połączeniach: pewna(-y, -e) nowinka, objawienie, oczekawanie, pogroźki (2), praktyka, prorocstwo (2), przeklęctwo, przyrzekanie, rada, sen (3), spodziewanie, ślub, ufanie, wroźka, wyroki boże (2).

Wyrażenia: »pewne(-a) (d)ufanie (a. (d)ufność)« [szyk 4:2] (6): *LibLeg* 10/114v; *WujJud* 82v; Ná czym fie vmyfl człowieká wiernego fpokoynie á z rádością ftánowi/ nietylko temu wřzyftkiemu przyzwalaíac co Bog obiecał/ ále teź pewną duřność czuiac łáfki miłego Bogá przeciwno łobie. *WujJudConf* 104v; My w thobie pewne vłanie mamy/ że to wřzyftko otrzymamy *ArtKanc* 119; *WujNT przedm* 12; *SzarzRyt* Bv.

»pewna (pewniejsza) nadzieja, otucha« [szyk 50:10] (55:5): *BierRaj* 22; *PatKaz II* 62; *FalZioł* V 18d; *SekłKat* A2v; *KromRozm III* B3v; *LubPs* B3v [2 r.], H4v, X3; *KrowObr* 177; *RejZwierz* 42v; Y ktemu tę pewną otuchę mamy/ iż fię Pan Bog w żadney rzeczy wzbrániác nam nie będzie/ gdy go zuprzejmem á wiernym łercem ocz prořić będziemy *BibRadz* *4, *4v; *BielKron* 402v; *GrzegRóżn* G4v; *Mącz* 407c; obiáwił fie ná fwiát on zbáwiciel/ ktory im obyecány był/ á kthorego s pewną nádzyeią czekáli *RejPos* 11v, 55, 115, 125, 128, [136]v (13); *HistLan* A3; niemoże żaden ták fwowolnym y złořliwym być/ áby pewney nádzieie mieć niemiał odpulzczenia *KuczbKat* 85; *BielSpr* 39v; *RejPosWstaw* 22v [2 r.]; *BiałKaz* G2v; *CzechRozm* 224; *KarnNap* E2v, E3v, E4v; *KochOdpr* B4; *KochPs* 81; *SkarŻyw* 74, 479, 535; *NiemObr* 92; *ArtKanc* F19; *ActReg* 141; *GrabowSet* D2, Hv; *WujNT* 97, 552, 2. *Cor* 5 *arg*, s. 711 *marg*; *WysKaz* 41; *SarnStat* 848; Y gdzie fie ták dzieie/ tám pewna otuchá bywa zwycięřtwá *PowodPr* 59; *CzahTr* C2v, [D]v, [D2], Ev.

»pewna obietnica« [szyk 69:15] (84): *RejPs* 133; *MurzHist* O2v; *KromRozm III* M4v; *BielKron* 107v [2 r.]; dana im iefth pociecga á pewna obietnicá/ iż nigdy nádzieiá ich á zapłátá ich im omylná być nie może *RejAp* 61v, 1v, 158v; A on fie tobie opowieda z onym prętkim rátkiem fwoim/ obiecuiáci to pewnymi obietnicámi fwemi *RejPos* 167, 1v, 45v, 141 v, 160v, 163 (52); *RejZwierz* 5, 35v, 37, 68v, 82v [2 r.] (19); *SkarJedn* 205; *SkarŻyw* 56; *SkarKaz* 552b; A my ták wielkie y ták pewne o zapłátie po řmierci Bogá nářzego obietnice mamy *SkarKazSej* 670a, 669b.

»pewne zařlubienie« (1): iáwnie do vřzu nářzych podał wola/ ftánowienie/ y rořkazanie fwięte fwoie/ obiecuiac tho pewnym zářlubieniem káždemu/ iż [...] *RejPos* 333.

Szeregi: »pewny a ist(otn)y« [szyk 2:1] (3): Abowiem mař pewną á iftotną obietnicę iego/ iźci wřzyftko obiecał pořporzyć/ pořzczęřcić *RejPos* 257, 262, 352v.

»jasny i pewny« (1): Pámiętaycie ná to com wam powiedział/ iż nie iefł fługá więřszy náđ Pána fwego/ [...] y wiele inřzych tym podobnych iářnych y pewnych wyrokow Bořych *CzechRozm* 229.

»mocny a pewny« (1): iż y tego powołania iego fwiętego/ y tych iego ták mocnych á pewnych obietnic/ [...] iż y bogáctwá y pocźciwořci wiernym fwoim obiecać raczył hoynie przyřparzác w domoch ich/ przedfię máło ábo nie o tho dbamy *RejPos* 239v.

»pewny, (a) nieodmienny« (3): lepiej vczyńić/ [...] vmocniwłzy [...] tę mocną wiarę a nádzyeię o nim/ á wzyać ty pewne á nieodmienne obietnice od niego *RejPos* 277, 349v; Bo tę ma od Bogá pewną nie odmienną obietnicę/ iż tego iednego [*papieża*] wiará vłtác nigdy nie ma *SkarJedn* 205.

»pewny a nieomylny« (1): *KromRozm III* M4v; *RejAp* 98; *RejPos* 237, 250, 351; iákoż thu ná pieczy nie mieć tych łtráźliwych pogroźek Páńłkich? wiedząc że pewne á nigdy nieomylnie łą. *RejZwierc* 56, 263v.

»pewny i niepochybny« (1): ábyś niczego łie niełękał/ iedno miał pewną y niepochybną w łáłce iego łwiętey nádzyeie. *KarnNap* E2v.

»pewny a prawdziwy« (1): A iego [*szatana*] chytra rádá y vprzeyme łtáránie namniey mu nic nie pomoże. A czemu? iż pewne á prawdziwe łą wyroki Boże przeciw niemu. *CzechRozm* 255v.

»pewny a prętki« (1): Ewányelia ná trzeciá Niedzyelę po Wielkiej nocy/ [...] O pewney á prętkiey nádzyeie káźdego włpomożenia náłżego. *RejPos* 125.

»pewny i (a) zupełny« (2): *LubPs* H4v; Viktoriá nád nimi pewną otrzymamy/ W czym tu pewną nádzyeię y zupełną mamy. *CzahTr* Ev.

W przem (13) : Abowim tu zá przełtępki łwiátá tego iuż wiefł pewny łtátut łwoy *RejPos* 248, 174v, 261, 264, 317v, 326, 335v, 346v; ták iákoć to záłłubić raczył/ podáwa tobie niewidome ciáło łwoie y łwięta krew łwoię/ iáko pewny cyrograph ná obietnice łwoie. *RejZwierc* 197, 178v, 196v [2 r.]; *SkarKazSej* 707a.

W charakterystycznych połączeniach w znaczu. 'wyrok boski': pewny cyrograph (7), dekret (4), list, statut.

h. Wyrażenie przyimkowe w funkcji modalnej: »za pewne« = wyraża przekonanie o prawdziwości, zapewnienie: *na pewno; pro certo PolAnt; affirmate, certe, certo, equidem, sane Mącz; plane Calep* (30) : *OpecŻyw* [80]v; *LibLeg* 11/59v; *KromRozm II* c2; Połłáł tedy Dawid łzpiegi á dowiedział łie że Saul przyłzedł zá pewne. *BibRadz* 1.Reg 26/4, I 121, *Is* 36/15, 18, 48/8, 11, *Ier* 37/9, *Ez* 18/9; *BielKron* 408; Sane adverbium affirmandi, Záprawdę/ owłzeki/ zápewne. *Mącz* 367a, 50a, 107c, 128c; [*Arystoteles*] bárzo mądrze dowodzi: że zá pewne Biegi niebiełkie łpráwuia tu ná łwiećie rzeczy włzytkie *LeovPrzep* a3, E4; *BiałKat* 383v; *BudBib* 1.Reg 26/4, 3.Reg 13/32; *SkarJedn* 270; *SkarŻyw* 510; *ArtKanc* G12v, P6v; *Calep* 812a; Rozłádku tám nie máłz kogo iuż gniew rzádzi/ By był y namędrłzy zápewne zábládzi. *Phil* I, K; *KołakSzczęłł* A3; *PowodPr* 39.

W charakterystycznych połączeniach: za pewne być (4), chcieć, dáć, dostać się, napisać (napisan), obchodzić się, odcignąć, poprawić się, postanowić, przyjąć, przyść, sprawować, wspomoc, wybawić, zabłádzić, zbawion, zstać się, żyć.

2. Przekonany o czymś, uważający za prawdę, wierzący; *considerare PolAnt; constare Mącz; certus esse, confidere, scire Vulg* [zawsze jako orzecznik; w tym: w formie I (4)]; (311) : *BierEz* F; *PatKaz III* 106; Neque satis constabat animis, Nie owłzeki pewni byli ná łwym vmýłe. *Mącz* 418b, 418a; *HistRzym* 134; bądź tego pewien/ by y Anioł z niebá z łtápił á ináčzey vczył wyłkły v nas będzie *SkarŻyw* 299; A ielłi będzielz fercá moiego pátrzáłá/ Zá tę trocheł/ pewienem/ nie będzielz łáiáłá. *PudłFr* 60; *JanNKarKoch* E2v.

pewien (pewny) kogo, czego [= że coś jest, będzie, zdarzy się; że coś otrzyma] (230): *RejPs* 83, 173; *LibLeg* 11/23; Ale więc nieźkodá pracey Kiedy iuż kto pewien płacey *RejRozpr* C2v, I4v; już go [diabeł] pewen [!] Widzacz ze jeft grzechow pełen *RejKup* o3v; *MurzHist* N4; *KromRozm III* Dv, D6; *KrowObr* 63v, 215v; *RejWiz* 4v, 63, 96, 157v, 175v, 180v; *LeszczRzecz* A5v; Stey wrołzki Boniak pewien będąc wygráney bitwy/ vderzył ná oboz krolewłki *BielKron* 350, 75v; *RejAp* 41, 77v, 118 [3 r.], 120v, 159; Iuż tu byli drudzy pánie Wapowłki o w.m. zwątpili/ álem ia przyiechánia W.M. był pewien *GórnDworz* Ee, I8v, Aa7v, Gg7v, Mm3; *RejPos* 32, 65v, 115, [137], 162v (11); *GrzegŚm* 22, 28 [2 r.], 45; *KuczbKat* 10; ánoś iuż pewien zdrowia/ boć go wżyłcy życzą: pewieneś pokoiu/ bo cie wżyłczy łtrzegą: pewieneś dobrego mienia/ bo cie záwždy wżyłcy rátuia y wlpomoga *RejZwierc* 102, 102 [2 r.], 127, 167v, 231v, 254v; *WujJud* 68v, 81v, Nn2v; *BudNT* Ff8v; *CzechRozm* 131v, 173, 222; Cirus Monárcha Perłki łnadź mu we wżem rowien/ A iefzczem tu cnot lepłzych iefť v tego pewien *PaprPan* G3, C2; *KarnNap* D4v; *SkarJedn* 366; *KochPs* 27, 54, 92, 139 [2 r.], 147; *SkarŻyw* 103, 171, 411; *CzechEpPORz* **4; *KochBr* 152; *KochMRot* A3; *ReszPrz* 45; Ani iuż łpádków vpátruią krewni/ Dźiedzicá pewni. *KochPieś* 42; *PudłFr* 47; *ArtKanc* H18, L9, L11v, N15v; *ActReg* 61, 124, 137; *OrzJan* 96; Możefť też [...] pewnieyłzy być włkrzełzenia y ożywienia obumárłego/ á w proch rozłypánego ciálá twego. *LatHar* 202, 236, 285, 647; *WujNT* 368 marg, 540, 552, *Philipp* 1/25, s. 690, Aaaaaa4 [2 r.]; *SarnStat* 1226; *SiebRozmysł* F3, K3v; iednáko Paná Bogá połtáremu chwalić/ á tym łpołobem [...] pokoiu dułznego y ciieleśnego pewnymi bydź. *PowodPr* 46; *VotSzl* C2v; *KlonFlis* F4; *KlonWor* 30, 82. Cf *Ze zdaniem przydawkowym orzekającym*; *Ze zdaniem dopełnieniowym*; »pewien swego«.

pewien czego [= że się spełni] (9): Abowiem zá dobre dzieie/ Pewien człowiek dobrej nádzieie. *BierEz* A3v; połłál ijm anioly ku pociełłeniu/ aby vłlyłławłłsy łłowa anielfkié/ zgodné z łłowem Iezufowy^m byli pewnieyłłsy obietnice ijm obietzané. *OpecŻyw* 174v; *RejPos* 224, 333v; *RejZwierc* 131, 133, 271; *SarnStat* 879; *KlonWor* 78.

pewien czego [= że coś jest właściwe] (2): *FalZioł* IV 6d; Iż Pan Bog wżytkie rzeczy łtworzył łámym łłowem ábo rołkazánim/ baczyć trzeba iáko pewien iest rzeczy łwey *CzechEp* 180.

pewien czego [= że nic nie zagraża] (2): Maria [...] chtżáť byťz pewna dziewittwa łwego/ ktorégo łtráttjtz niechcála/ pyťá od aniola obyczáiu poczećiá obietzanego *OpecŻyw* 8v; Krzyż dułze łtrzeże á potkowá ciálá/ By łie nie łtłukłzy dułzá z nim nie mdláłá/ Bo gdy potkowkę do nogi przybije/ Káždy pewnieyłzy nogi ręki łzyie. *RejZwierc* 210v.

pewien kogo [= kto nim jest] (1): IÁko wżytkie niemal inłzé narody/ báłniámi więcý/ niłzi czym pewnym poczátków łwych dowodzą ták; y Polłki naród przodków łwoich do téy doby nie iefť pewien. *KochCz* A4.

pewien kogo [= można na nim polegać] (1): Tuffe kyedy mam połobie czo niebo odmyka Piotrá Pewienem go by wiecz kmotra *RejKup* v2.

pewien kogo [= że są własne] (2): bo ináczey/ nie był by nikt pewien łwoich dzieći *GórnDworz* Z7. Cf *Ze zdaniem przydawkowym orzekającym*.

pewien o czym [= że coś ma a. otrzyma; że coś się stanie] (17): *BibRadz* II 90c marg, d marg; *RejZwierc* 167v; Bez rozgrzełzenia Kápláńłkiego žadeⁿ o odpufzczeniu grzechow pewien być nie może *WujJud* 81v marg, Mm3; *ArtKanc* N10; Iefłi y łám Páweł S. nie był pewien o łáłce Bożey y o

fwym zbáwieniu/ [...] *WujNT* 600, 248, 293, 552 *marg*, 586 *marg*, Aaaaaa4; vpewnia nas Pan fwoim zmartwychwftaniem/ iż fię wftyká náturá náłzá czáfu fwego nápráwi [...]. O tym ábyfmy byli pewni/ fwoim nas zmartwychwftaniem vmocnił. *SkarKaz* 208a. Cf *Ze zdaniem przydawkowym*.

pewien o czym [= *że jest prawdziwy, właściwy*] (3): *BiałKat* 41; *CzechRozm* 215; ábyfmy nie mniej pewni byli o tych náukách y obrzędách/ ktore potym kościoł od Duchá S. náuczony podał; iáko y o tych/ ktore fám Pan Chrístus podał. *WujNT* 372.

pewien o kim (1): próżę tvey miłości [...]/ áby on przed fwą fmiertciá byl wypuřczón do domu fwe^{go}/ [...] á żeby onim pewien byl/ fiędę ia zá niego w ciemnicy. *HistRzym* 119.

pewien w czym (4): *GroicPorz* rv; *ZapKościer* 1580/4v; day byfmy nic nie wátpili/ obietnicy tvey wierzyli/ day by káždy byl w tym pewien *ArtKanc* M16; *ActReg* 140.

cum inf (3): á przedfię byl pewien nie ftrácić tym láłki iego fobie. *GórnDworz* Ee3; W zupełnych zbroiach przeciw fobie ftały. Pewne iednego nie vftápic kroku *KochSz* B4; *SzarzRyt* D3.

Ze zdaniem przydawkowym orzekającym [*w tym z zapowiednikiem: tego* (3); *o kim, o czym* (4), *kogo* (1); *iż, że* (4), *jako 'że'* (1)] (5): á zá tym káždy ociec tákby byl pewien potomfthwá że iest iego włafne *GórnDworz* Z7v; ALe náłzy dobrzy towárzyfze ácz iuż tego vftáwicznie pewni o fobie fą/ iáko wiele trąb około nich huczj/ iáko wiele přich głołow około nich krzyczy/ á wždy [...] *RejZwierc* 132; *CzechEp* 278; pewien tego będąc o łasce y dobroci WKM. ze takie obwarowanie podac bedziesz raczeł *ActReg* 108; *WujNT Rom* 15/14.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikiem: tego* (111); *iż, że, żeby* (= *że + con*) (136), *zaimek pytajny* (3), *zaimek względny* (2), *z przeczeniem: jeřli 'czy'* (4), *aby* (= *że nie*) (2)] (147): *RejJóz* O3v; Bowyemechmy yuż iřcye fą ták pewni tego/ Ze Pan wypelni žádořć nam fercá náłfego *LubPs* E4, gg5; *KrowObr* 203v; *BibRadz Gen* 18/19, I 276b *marg*, *Rom* 14/14; *BielKron* 209v; *KochSat* B4; *SarnUzn* G5; *RejAp* 45v, 118, 118v, 125v, 168v, 191; *GórnDworz* I4v, V5v, Yv, Cc3, Ee5v; *RejPos* 87, 141v, 162v, 197, 211 (17); *Grzegřm* 49, 67; *HistLan* F5v, F6; *KuczKat* 375; A ták nie máłz tey žádney godzinki ábychmy tego pewni á iřci byli áby nas iáka przygodá pořtronna potkác nie miáłá. *RejZwierc* 151v, 51, 127, 151, 167, 173v, 198v; *WujJud* 81v; Tamże foby kráiny/ obá rozdzielili/ Kędy ktory miáł iechác/ áby pewni byli. *HistHel* B3v; *Strum* B4v; *BudNT przedm* d2; co gdy oczymá obeyrzyćie/ tedy zá takim nie omylnym znákiem/ y tego pewni być mořecie/ że od tych dwu Krolow ofwobodzeni będziećie. *CzechRozm* 131v, 137, 145, 175v, 215, 222v, 266; *KarnNap* D2v; *ModrzBaz* 87v, 140; iuż pewni tego być mořecie/ Ze fye ná fwych nádzieiach nic nie záwiedziećie. *KochPs* 6, 28, 172, 205; Bo y my tegořmy v ludzi pewnieřzy/ czego nam zapifem ábo przysięgå podpieraia. *Skarřyw* 347, 119, 294, 428, 576; *MWilkHist* K; pewienem tego przed Pánem Bogiem/ y przed fędźiem żywych y vmárłych/ żeby w tey controwerfyey o Bogá iedyne^{go} [...] byłaby náłzá wygrána *CzechEp* 33, 31, 97, 116; *CzechEpPORz* *2v; á iestli tego nie vkaže (iákožem pewien iż nie) czemu fię tego wáży/ czego mu nie zlecono *NiemObr* 114, 7, 93, 113, 151; *KochFr* 87; *ReszPrz* 10, 106, 107; *WerGořć* 256; *ArtKanc* L19v, M15v; *GórnRozm* Hv; *ActReg* 70, 109, 131, 142; Bom tego pewna/ że Bog o tym rádźi/ iáko Polřki Thron fynem twym ofádźi. *GrochKal* 15; *Phil* M3; *KochFrag* 13, 19, 25; *LatHar* ++8, 7, 75, 132, 189 (15); *KořakSzczęřl* C2v; *RybGęřli* A3; Te fłowá Páńřkie [...] iářnie pokázuią/ iż my pewni być nie mořemy iestli w dobrym do końcá trwác

będziemy *WujNT* 368, 354, 505, *Rom* 4/21, 8/38, s. 550 (12); *WysKaz*)?(3v; *SarnStat* 168, 228, 314, 879, 1284; *SiebRozmyśl* [A3]v, B, F3, K2v; *GrabPospR* K3v; *SkarKaz* 455a; *VotSzl* C, C2v, D4; *CzahTr* G2v; *SkarKazSej* 680v.

Wyrażenia: »istotnie (a. iście) pewien« (2): ále thego iftotnie bądź pewien iż záfie z nim małz wftác *RejPos* 261v; *RejZwierc* 51.

»nieomylnie pewien« (1): A iuzem tego nieomylnie ift á pewien/ gdy mi to Pan moy iftotnie obiecał á záfłubił/ iż mi iuz fzedł gotowić tego domu wiecznego moiego *RejPos* 293v.

»pewien swego« (1): pewnie to przydzye/ iż tobie będzie wypełniona obietnicá á záfłátá twoiá/ á nic fie nie trwoż/ iż fie czáfy przedłużáią máło/ gdyżes ty ift á pewien fwego. *RejAp* 157.

Szeregi: »pewien i bezpieczen« (1): Bo go [fant] Dłużnik dáie áby mu pieniędzy wierzono/ A Iífiec ij też bierze/ áby w fwoim długu był pewien y befpieczen. *GroicPorz* rv.

»pewien a ist(y)« [*szyk* 11:7] (18): będąc pewien á ifty opyeki y obrony y miłofierdzya fwiętego iego. *RejAp* 120v, 157; A gdzye tego nie máłz/ tám iuz káfdy tego ift á pewien być może/ iż tám tego kroleftwá Páńkiego nie máłz *RejPos* 313, 115, 141v, 197, 211, 222v [2 r.] (12); *RejZwierc* 51, 151v, 167v, 206.

»być pewny(m) i (ale) (namniej) nie wáfpić« [*szyk* 1:1] (2): *SarnUzn* G5; Iákoż dzifiefzy odzfzecieńcy/ [...] chca być pewni/ y namniey nie wáfpić/ że fą w káfce Bożey *WujNT* 600.

»wiedzieć i być pewien« (1): Wiem y pewienem tego [*Scio et consido*] przez Pána Iezufá/ iż niemáłz nic coby przez fie było nieczyftego *BibRadz Rom* 14/14.

3. Zaufany, na którym można polegać, na którego można liczyć; certus (certissimus) Mącz, Modrz, JanStat; locuples Mącz, Cn; fidus, munificus Mącz (107) : Ia znayde kogo pewnego. Ktory zacie miełcza fwieta Zbiega *RejKup* k4v, ee6v; *KromRozm I* M4; *LubPs* G3v; *RejWiz* 128; áz páni Wienna [...] ftáwi pewne rękoymie około wrocenia przywiánku przyacielom mężá pierwego. *UstPraw* B2v; *RejZwierz* 24v; *Mącz* 126a, c, 314b, 348d, 430c; *RejAp* 42; *RejPos* 162v, [254]; *CzechRozm* 113; to iefł rzecz pożyteczná/ áby byli niektorzi pewni ludzie/ ktorziby fie báfili náukámi práwá *ModrzBaz* 91v; *KochPs* 41; *CzechEp* 291; *ArtKanc* K8v, L10v, O14v, Q; *PaprUp* H3, L4; káfny m fye náłzym potrzebóm Pan ftáwi/ Gdy go człowiek obrońcá fwym pewnym wftáwi. *ZawJeft* 21; [pan] ma doyrzreć/ iáko záfieią ná žimę y ná iarz: iefli fám trudny [= *zajęty*]/ tedy przez pewne flugi. *GostGosp* 150, 150; *VStáwiamy*: iż oyćiec zá žywotá fwégo będzie mógl potomftwu fwému/ [...] poftánowić pewné opiekuny/ które fobie obierze/ y którym iáko nawięcýy będzie vfał *SarnStat* 584, 410, 634 [2 r.], 1184, 1185; *CzahTr* C3, Ev, I; *KlonFlis* F4v, H2.

W połączeniu szeregowym (1): A gdy Młynarz iáki nie pewny/ niewierny/ tedy Mierniká/ [...] pewnego/ pilnego/ wiernego przyftáwiwfzy doświadczyć *GostGosp* 62.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny(-i, -a) człowiek (ludzie)* (3), *gospodarz, mąż, obrońca* (7), *opiekun (opiekalnik)* (2), *osoba* (4), *pomocnik, pośrednik, rewizor, sluga, szpieg* (2), *widz, wodz; kto pewny* (3).

Wyrażenia: »pewny ((na)pewniejszy) poseł« [*szyk* 10:3] (13): *Locuples tabellarius*, *Pewny*/ *Rządny* pofeł líftowny. *Mącz* 196c; Bo dał poftá pewnego/ ábowiem Anyoła/ á iefzcze pewnieyftzego co do niego pofyła/ bo Pána náłzego Iezufá Kriftufá. *RejAp* 196, 190, 190v; *RejPos* 119v, 197v, 265, 288v,

298v; *ReszList* 188; *ArtKanc* A7v; Odsyłał mnie w̄m̄ moje listy, będę ia w̄m̄ odsyłał wszak syn moy wie gdzie pewny poseł, a gdzie nie *ActReg* 98.

»pewny(-a, -e) (najpewniejszy) przyjaciel, przyjaźń (*a.* przyjacielstwo)« = *certus a. munificus amicus Mącz* [szyk 6:5] (7:4): Bowiem przyjacielstwo pewne/ Niedba o karmie kosztowne *BierEz* C2, O4v, Q2; *RejZwierz* 36v; *BielKron* 332; *Mącz* 49d, 237d; *BielSpr* 45v; *VotSzl* B; Tyś łam ieden z przyjaciół pewnych nayspewniejszy Przyjaciel moy. *CiekPotr* 7.

»na wszem pewny« (1): Bo gdyż wiemy iż Pan Bog iest początkiem wszego/ To theż pewna iż w̄szystko pochodzi od nyego. A gdyż ná w̄zem pewny iest/ á dziwna moc iego/ Iuż też nic niepewnego nye idzye od niego. *RejWiz* 128.

Szeregi: »pewny a dobry« (1): O nędzni niebożatká/ nierowno to wam pewniejszy á lepszy wodz obiecany był/ niżli ten ktoregoście czekali *RejPos* 251v.

»pewny i doświadczony« (1): iż iáko to ná Rzeczypospolitey należy/ áby w káżdym rzemieśle rzemieśnicy byli pewni y doświadczeni [*certos et probatos esse*]/ ktorziby rzemiosło łwoie robili *ModrzBaz* 91v.

»pewny a nieomylny« (1): *RejPos* 7 *cf* *W* *przen*.

»pewny a prawdziwy« (1): Oliárzyże mu [*Bogu*] ony mocne obietnice tegoż tho zbawiciela twego/ á tego ták pewnego á prawdziwego połá od niego *RejPos* 180.

»pewny a wierny« (1): *Certi amici*. Pewni á wierni przyjaciele. *Mącz* 49d. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

Iron. (2): (*marg*) Pleban łaliad. (-) Pewny kłopot w̄yżku będzie Gdy iuż łtobá wewłi łiędzie Iuż pewnego łaliadá małz Vczyń mu co iłcie poznałz Poydzieć gonionego łtobá Ma dwoie práwo zá łobá *RejRozpr* Cv.

pewny ku czemu (1): Bo widzę żełcie pewni ku tey łpráwie. obá. (*marg*) Młody płochy. (-) Bo ieden chocia y lichy chce w̄szystko łzácowác/ Drugi iákiś pędziwiátr/ chciałby też w̄szystko znác. *RejWiz* 39v.

W przen (17) : *LubPs* dd4; Recte dare literas, W pewne ręce *Mącz* 348d; Niemáłz Syná/ niemáłz Brátá/ niemáłz żadnego w Polzce pewnego nam Swátá *OrzQuin* Y3v; *RejAp* 16v; bo ich [*wiernych*] w̄szystká nádzieia/ nie w łwieckich możnołciach/ ále w łámym Pánu Bogu/ ktory iest pewnym á nieomylnym łzáfárzem w̄szystkich bogactw wiecznych *RejPos* 7; O wielkałz to pociechá nam temu narodowi nędznemu/ gdyż tho iuż iáwnie łłyłzimy od tego pewnego Kánclerza táiemnic niebiełkich/ od tego Ewányeliłty s. iż iuż pan ten przyłzedł *RejPos* 221v; gdyż żaden inłzy pewniejszy przewodnikiem nam być nie może ná tę zátrudnioná drogę náłzę/ iedno tenże łam ktory łie nam opowieda iż on iest drogá/ on iest prawdá *RejZwierz* 137v; Boś też thy iest łam Słóńcem przełzroczyłty/ wodzem pewnym w̄szystkim łwoim wiernym *ArtKanc* K8v; *LatHar* +6; *CzahTr* F.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny(-e) hetman* (2), *kanclerz* (2), *przewodnik*, *ręce*, *swat*, *szafarz*, *wodz* (2).

Wyrażenia: »pewny (napewniejszy) lekarz« [szyk 5:1] (6): *BielKom* C8v; A ták gdiż iuż wiełz iż małz tego pewnego lekarzá [*tj. Chrystusa*]/ łłuchayże iákie plałtry/ iákie recepty/ á iákie fyropki tobie zgotowác raczył *RejPos* 327v, 213, 309v, 327 [2 r.].

»pewny poseł« (2): Gdyż to nam y ten napewnieyŹy poŹeł á then náŹz miłóŹciwy Pan á zbáwiciel náŹz Pan Iezus Kriftus/ vŹthy Źwemi od niego opowiádać raczy *RejPos* 187v, 180.

Przen (18) : *OpecŻyw* 21; A pewni to Źpiegowie na winnego oczy. Bo ie kaŹdy po káciech albo w ziemię tłoczy *RejJóz* E2; *RejZwierz* 45v, 133v; *OrzQuin* H2; áby to ięzyk odnoŹił/ co w Źercu ma: á Źercá Źwego pewnym wrędownikiem był/ á poŹtem nie omylnym. *BiałKat* 48v; A ták wiedząc pewnie o ták chytrym á czuynym nieprzyiacielu/ záprawdę mielibychmy pilná ŹthraŹ á pilne Źpiegi y pewne Hetmány około Źiebie mieć. A ktoŹ Hetmanem? Rozum. A ktoŹ na ŹtraŹy? Rozmył. A kthoŹ Źpiegiem? CzuynoŹ á BácznoŹ. *RejZwierc* 153, 153v, 262 *marg*, Bbb2v; *BielSpr* 68v; Cynofurá zásmnieyŹa/ lecz wódzem pewnieyŹym Zeglarzowi *KochPhaen* 2; *LatHar* +3.

W porównaniu (1): wierz mi iż [*Anioły Pańskie*] to Źá pewnieyŹy ŹtroŹowie niŹli BrácláwŹczy kozacy *RejZwierc* 86.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny(-a) hetman, orędowniczka, stroŹ, Źpieg* (7), *urzędownik, wodz* (3).

Wyrażenia: »pewny poseł« (3): oczy Źáme/ iáko pewni od Źercá poŹłowie/ ŹiŹá Źpráwić mogá *GórnDworz* Cc4; gdyż vkłón cieŹefny ieŹt péwnym poŹtem Źercá *BiałKat* 36, 48v.

»przyjaciel napewnieyŹszy« (1): (*nagł*) Przyjaciel napewnieyŹy w kálécie. (-) ZGadł ten/ który powiedŹiał/ przyjaciel w kálécie *PudłFr* 48.

α. *W funkcji rzeczownika; iron.* (1) : Ovem lupo commisisti, PewnemuŹ poruczył yákoiby owcę wilkowi. *Mącz* 200b.

a. *O koniu: nienarowisty* (1) : Ktory [*koń*] dŹugié kopytá y gŹębokié miewa/ Táki przednie prętki y pewny bywa. *SienLek* 188.

4. *Skuteczny, niezawodny, gwarantujący powodzenie; praesens, praesentaneus* *Mącz*, *Cn*; *efficacissimus, exploratus, praecipuus* *Mącz*; *certior* *JanStat*; *authenticus* *Cn* (152) : *PowUrb* +4; WŹŹytkotz prozno/ SłuŹ bogu totz pewno. *OpecŻywSandR* nlb 6; *RejPs* 25v; *RejKup* k5; *GliczKsiąŹ* P4; *LubPs* aa, aa5v; PrzecŹ krolu więcey dufaŹz drewnu [*tj. okrętom*] niepewnemu/ [...] lepiej dufay temu/ Zelázu pewnieyŹzemu/ á RycerŹtwu Źwemu. *RejZwierz* 29, 106v; *BielKron* 233v, 253, 292v; *Mącz* 42a, 323c; To theŹ pewne drobiecie kámienia [*tj. kamieni ŹóŹciowych itp.*]: WeŹmi krwie niewieŹciey/ [...] á vŹuŹz iá iáko nalepiey moŹeŹz *SienLek* 105v, 124; *RejPos* 71v, 78v, 158v, 235; *GrzegŚm* 45; *HistLan* Ev, F; iż ony ŹwiátoŹci dŹiwná y pewná duŹznego vzdrowienia moc máiá *KuczbKat* 120; *WujJud* 88v; *Strum* M4v; *PaprPan* V4; *KarnNap* D3; *KochPs* 71, 195; *SkarŻyw* 460; *ArtKanc* A19v; Ale toby nápewnieyŹa chudym obroná byŹá/ gdyby wrząd Źam czynił o ich krŹywdę *GórnRozm* D2v; Kmieć [...] korzec Źwoy ma mieć/ dla odmierzenia pewnego. *GostGosp* 32, 162; *OrzJan* 85; *SarnStat* 298, 419, 987; *SkarKaz* 384b, 635b; *PaxLiz* Dv; dáleko lepiej do krolow Práwá przyŹádzáć/ y iemi moc ich okreŹzáć/ dla pewnieyŹzego rŹádzienia *SkarKazSej* 697b, 688b.

pewny ku czemu (1): ktorego gdy pytano coby napotrzebniey powinni czynić rodzicy płodu Źwemn [!]/ odpowiedział/ tho co ieŹt napewnieyŹzego ku dobremu Źyciu/ iáko wychowánie Źlufzne. *GliczKsiąŹ* A3.

pewny przeciwko czemu (2): In philosophiae portum conferre, Vdáć Źie ná naukę która naypewnieyŹa yeŹt przeciwko wŹzem przigodam. *Mącz* 314a, 36d.

pewny na co (5): *RejWiz* 102v; Ad serpentium ictus praecipua herba, Ná wkąfzenie wężowe/ naypewnieyŹe á nayofobliwŹe ziele. *Mącz* 36d; *BielSat* M4v; *BielSpr* 63; *BielSjem* 35.

N sg f w funkcji orzecznika (2): Aleć to napewnieyŹa ná dobyćie zamku/ obledz w koło á nie dopuŹzczać żywnoŹi áni LudŹi ná pomoc do niego *BielSpr* 63; *Strum* B2v.

W połączeniach szeregowych (4): Contra venenatos morsus praecipua remedia, Przeciwnko wkąfzeniu yadowitych robaków/ nayofobliwŹe á náylepŹe/ y náypewnieyŹe lekarŹtwa. *Mącz* 36d; *Oczko* 1v; *CzechEp* 235; *ReszPrz* 93.

W porównaniu (1): ktory [*Bog*] nietylko onym dwoim zákazánim/ [...] iákoby obroną pewną/ y żywot y ciáło náŹe/ y Źlawę/ y dobre mniemánie w cáłoŹi chowa/ ále [...] *KuczbKat* 325.

W charakterystycznych połączeniach: *pewne(-y, -a) błogosławieństwo, droga, egzekucja, eksperyjencyja, inkwizycyja, moc, naprawienie, nauka* (2), *obrona* (14), *okazyja, pociecha (pocieszenie)* (3), *pomoc, posługa, rada* (4), *ratunek, rzecz, sprawa, sztuka* (2), *targ, ucieczka, uzdrowienie, zakład, ziele, Źelazo*.

Fraza: »nic pewniejszego jedno« (1): IŹ nic pewnieyŹzego [*ku zbawieniu*] áni zákón áni vczynki/ iedno to/ gdi kto pozna práwie Pána Źwoiego/ á wŹytkę Źwą nádŹięę [!] połoŹy w zbáwicyelu Źwoim. *RejPos* 55 *marg*.

Wyrażenia: »co, nie pewnego (pewniejszego)« (1:1): *BibRadz* II 138b *marg*; chceŹ Źe mi odpowiedáć ná pytánie moie? boćiem Źie teraz ná cię lepiefy przygotował: y ták Źobie tuŹę/ iŹ mam coŹ pewnieyŹzego przeciw tobie *CzechRozm* 21v.

»pewne ((na)pewniejsze) lekarstwo, leczenie« = *efficacissimum a. praesentissimum remedium, praesens medicina* *Mącz* [szyk 22:12] (33:1); *FalZioł* I 52b, 81b, V 76, 86v, 87, 107v; *Efficacissimum remedium contra serpentinum ictum*. Pewne lekarŹtvo przeciwko węŹowemu yádowi. *Mącz* 115b, 431a [2 r.]; Iełth theŹ pewne lekarŹtvo ná Źliniogorz/ proch z palonego łáyná człowieczego/ day pić choremu *SienLek* 81v; Proch téŹ z korzénia DŹiewánny Tłuczón y zczołnkiem miełŹány/ Ná wŹelkie Źłé wkąfzenie PrzyłóŹ iełth pewné léczenie. *SienLek* 155, 49v, 59, 65 [2 r.], 90v, 98v (16); *HistRzym* 64; *RejZwierc* 151v; *Oczko* 31v, [40], [42]; *Koty narychley Źczurki wygubi/ kędy Źie zámnoŹá: á ták ich pilnie doŹtáwáć: bo to napewnieyŹe lekarŹtvo ná theŹ Źzkodę*. *GostGosp* 18; *WujNT* 508; *WysKaz* 32; *PaxLiz* E4.

»pewny (na(j)pewniejszy) sposob, obyczaj, Źrzodek« = *certa via, explorata ratio* *Mącz*; *certior tenor* *JanStat* [szyk 11:1] (9:2:1); *KromRozm* III B2; *GliczKsiąŹ* E5; *Habeo certam viam qua omnes illorum conatus investigare et consequi possum*, Mam pewny obyczaj któрым wŹiŹtkich ich rady wŹiłowania łátwie doydę. *Mącz* 490b, 306b; [*Bóg*] wyŹtáwił nam y zálecił/ zá ieden pewny Źrzodek/ wiáre *CzechRozm* 216; *Oczko* 11; *KochPs* 74; *Abowiem* *Christus* [...] w oney teŹ hiłtoriefy o Lázáru y bogaczu/ iáwnie znáć dawał/ iŹ to byłá náypewnieyŹza drogá y Źpofoł/ popráwy żywotá człowieczego [...] Źłucháć MoyŹełŹá y Prorokow *NiemObr* 72; *GórnRozm* A2v; *WujNT* 460, 817; *SarnStat* 1104.

Szeregi: »pewny, (a, i) bezpieczny« (3): *PatKaz* I 15v; *Explorata atque provisa ratio*, Pewny y Bełpieczny obyczaj. *Mącz* 306b, 468a. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»dobry i (a) pewny« (2): *MetrKor* 59/76v; TeŹ dobre á pewne lekarŹtvo ná BoŹá kaŹń wŹuŹzone iáyćá niedŹwiedŹie/ [...] z kobyłim mlekiem pić *SienLek* 59. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»pewny i (a) dostateczny« [szyk 1:1] (2): Przeto ku doftátecznemu a pewnemu písmá Apoftolŕkiego nápráwieniu/ naprzod potrzebá żebyś pátrzył mieyfcá w písmie ś. podobnego onemu ktore maŕz za podeyrzáne. *BudNT przedm c6; WujNT 460.*

»pewny a doŕwiadczony« (2): *FalZioł V 107v; praesentissimum remedium sanguis de aure emissus, Bárzo pewne á yákoby doŕwiadczone lekarŕtwo. Mącz 431a.*

»isty a pewny« (1): praesentaneum veneum, Íty á pewny yad [= *trucizna*]. *Mącz 431b.*

»mocny a pewny« [szyk 2:1] (3): *Diar 67; RejPos 33 lv; żeby wnet z iednego [zamku] do drugiego mogł wieŕć dáwáć oczemby trzebá/ [...] zdáloby mi fię/ żeby to byłá bárzo pewna á mocna przeciw nieprzyácielowi obroná [praesens et firmissimum propugnaculum]. ModrzBaz 103v.*

»pewny a (i) nieomylny« [szyk 4:1] (5): A ták gdy iuż [...] dopytałŕ sie pewney á nieomylney drogi do tego wezwánia iego ŕwiętego/ gotuyże sie pilno/ [...] iákobyś był godnym á wdzyęcŕnym goŕciem [...] iego. *RejPos 241, 293, 309v, 328; BiałKat 43v.*

»pewny a niepochybny« (1): [apostołowie] Wiedzieli teŕz y to/ że [chrzest] ieŕt pewnym á niepochybnem lekarŕtwo^m onych wŕzyftkich niemocy duŕznych *KarnNap B.*

»potęŕzny i pewny« (1): opowíádáiąc sie y ŕkárŕząc ná Stároŕty náŕzé: iáko [...] obrony potęŕnéy y pewnéy od Stároŕtów náŕzych mieć nie mogá *SarnStat 1230.*

»prętki a pewny« (1): Praesens medicina, Prętkie á pewne lékarŕtwo. *Mącz 431a. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

»skuteczny a pewny« (1): Dla częgo y ten obyczáy był/ że dzieci nye w domach/ ále po polach myędy zyelfki ŕypyáły/ [...] áby ták wemdlonych á wdopiro roŕlych lecyech/ ku pracy robocye yákiey/ y ŕkutecznemu á pewnemu ŕpoŕobowi przyzwyczáyáć sie mogli. *GliczKsiąŕ E5.*

Iron. (1): Miecz z wielkimi táŕzkámi pułhak z drugi ŕtrony. Ták záuŕze bez krzemieniá w poły rzdzá nábity/ Ták pewny iáko y Pan ŕam teŕz známienity. *CzahTr L3.*

W przen (41) : Y iużem teraz pewná ŕtraŕz vŕtam ŕwym záložyl *LubPs K4v; Ale niemáŕz oganki ná tho napewnieyŕzey/ Nie dáwáć mu do złęgo przyczyny namnieyŕzey. RejWiz 102v; KwiatKsiąŕ A2; iz poki nie widzi pewney dziory/ ktoráby go ná ŕzyię zepchnáć mogł/ poty nic nie pokázuie nieprzyácielni GórnDworz Cc7; Tákze teŕz ty vczyn nędzniku/ obaczywŕzy teŕ ránę ŕzkodliwá grzechu ŕwe⁸⁰/ [...] vciekay do tego ŕwiętego á pewnego lekarŕzá ŕwego/ gdyŕ wieŕz o onych pewnych á nieomylnych máłciach [...] iego *RejPos 309v; RejZwierc 44v; Ia do te⁸⁰ dwie tylko ŕzufli náyduię. Pierwŕzáz/ naprzednieyŕzáz/ nazacnieyŕzáz y napewnieyŕzáz/ ŕłowo Boŕze CzechEp 235; NiemObr 145; WerGoŕc kt, 207; że przodkowie náŕzy [...] tym prawem/ ánimuŕze królów ŕwoich ŕurowé/ iáko pewnym praw iármem/ hámowáć chćieli. OrzJan 60.**

W charakterystycznych połączeniach: pewna(-y, -e) dziora, goŕciniec (2), jarzmo praw, lekarz, maŕc, oganka, podpor, skarb, ŕtraŕz, ŕznur, ŕzufla.

Wyrażenia: »pewna ((naj)pewniejsza) droga« [szyk 11:8] (19): Soŕty vuyoth drogy pewneyŕzey bo w váthpłyuych rzeczach droga pewneyŕza a przeŕpyeczneyŕza ma bycz obyerana *PatKaz I 15v, 15v; BibRadz *3v; KwiatKsiąŕ A3; Via ac ratio, Via ad gloriam proxima, Naybliŕŕza naypewnieyŕza drógá ku ŕławie. Mącz 492b; OrzQuin H4 [2 r.]; RejPos 189v, 241, 293; BiałKat 43v; RejZwierc 207v;*

ModrzBaz 61v; *CzechEp* 327; Bo íprofna mowá pewna do vpadn drogá *KochFr* 80; *KochMRot* A2v; *ReszPrz* 93; *ZbylPrzyg* B2v.

»pewne ((na)pewniejsze) lekarstwo« [szyk 7:4] (11): *MurzHist* P3v; *RejAp* 132v; *RejPos* 205v, 327 [2 r.], 327v, 328; Bo ták P. Chryftus raczył powiedziéc: Kthóрым odpusćicie grzéchy/ íá im odpulzczony: kthóрым záttrzymacie/ záttrzymané będą. Otóz maíz pewné lékárítwo twoich grzéchw oddalena *BialKat* 336; *KarnNap* B, E3v; *GosłCast* 42.

5. *Zapewniający bezpieczeństwo, chroniący; certus, fidus, stabilis Mącz, praesens Modrz (87) :* *ConPiotr* 31v; *UstPraw* I2v; *RejZwierz* 15; *BielKron* 270v, 319v; *KochSat* A4; *Mącz* 126a, 378d; [*białe głowy*] welfzy w rádę/ íákoby wdy kiedy vczyniéc koniec zéglowáníu themu/ á ízby Troiánie obráli pewny kąt ku mieízkáníu *GórnDworz* Zv; *RejZwierc* 116, 138v, 166, 173v, 185v; Wprawdziéc nie było kofztu ná máízkáry/ Ale był závázdy koń ná ítaniu rzézwi/ Drzewo/ tarcz pewna/ y páncérz ná scienie *KochFr* 104; *KochEpitCat* 110; *WisznTr* 16; *Zwierzétá*/ w pewnych íámách/ w pufzczách íię chowáią/ A Syn człowieczy nie ma/ gdiéby głowę íwoię Skłonił *GrabowSet* B4; *OrzJan* 93; *CiekPotr* 10, 64; *CzahTr* H2.

pewny komu (1): Oftry [*brzeg*] pewnieízy Flíom/ bo głéboí/ Przykry/ wyíoki. *KlonFlis* Fv.

W porównaniach (6):

~ *Jako comparandum (4):* wołę przedíę w tey mierze z pímmem í. błédzić níżli z tymi to nowymi náuczycielmi ták beípecznie íákoby íuż przepłynáwízy/ y ná brzeg pewny wybrnáwízy wykrzykác. *CzechRozm* 161v; A ty pomożesz kázdemu Człowiekowi pobożnemu. Okriješz go íáfká íwoię/ Íáko napewnieízą zbroią *KochPs* 8; tám [*do słowa bożego*] íáko ná naypewnieízy zamek vciecżkę íwoię mieć zwykli *NiemObr* 24; *KołakSzczęśl* Cv.

Jako tertium comparationis (2): Mam Líft taky odpapieża A pewnieííly nyż zlá wieża *RejKup* t7v; gdyż kroleístwo Páńíkie á moc y dobrodzyeyftwá íego niewidome íá/ ále íá pewnieííze níż widome/ á níżliby íuż w íkrzyni pewney leżáły *RejPos* 326. ~

W charakterystycznych połączeniach: pewny(-a, -e) brzeg (2), granica (2), jama, kąt, łódka, obrona [= fortyfikacje], opieka, pancierz, płot, postanowienie (2), skrzynia, straż (4), tarcz, wieża (2), zamek (2), zawarcie, zbroja (2), żołnierz.

Wyrażenia: »pewne ((na)pewniejsze) miejsce« [szyk 16:4] (20): *RejPs* 60; *GliczKsiąz* H5; *BibRadz* 2.*Mach* 5/9; Kláítor Bíízwólki z Bíízwowey náđ Wííłá przeciw Włocíłáwiowi do Koronowá przenioíł Wííław Bííkup Włocíłáwki dla pewnieíízego mieyfcá/ bo íj tám rzeká Brdá w koło obieglá. *BielKron* 366, 226v, 306v, 319v, 327, 360v (9); Trzeba miejsca pewnego ízukać obozowi *KochSat* Cv; *Mącz* 73a; *RejZwierc* 167; *StryjKron* 492; *ActReg* 144; *VotSzl* D4v; *CzahTr* L; *SarnStat* 363.

»nic pewnego (pewniejszego)« = *nihil fortius Mącz (4):* Przeto oná [*śmierć*] zdradliwie nas łómi/ Nic pewnego ná íwiece nie mamy *BielKom* D5; *Mącz* 322c; *RejZwierc* 14v; *ZawJeft* 37.

»port pewny« (1): drogá dobrego zyciá bywa náydowáná ná świećie/ íáko drogá plynáczym ná morzu/ do portu pewnego. *KołakSzczęśl* Cv.

Szeregi: »pewny a (ani) bezpieczny« (2): *BielKron* 306v; w íákiem też tu niebeípecznieítwie morzá thego á íwiáthá tego obíudnego pływamy/ ná którym nic spewnego áni beípiecznego nie máíz *RejZwierc* 14v.

»pewny a (ani) mocny« (2): káždy pewnie woli wleść do owey [łódki] proŧtey á nie málowáney á pewney á mocney/ niźli do owey málowáney á dziuráwey. *RejZwierc* 68, 167.

»pewny i warowny« (1): iżby do tego łkárbu Rzeczypołp: chowánia/ pewnego mieyfcá y wárownego było potrzebá/ tedy nie rozumiem łnádnieyfczego nád Ráwłki/ Wárłzáwłki ábo Tykoćińłki zamek *VotSzl* D4v.

Przen (33) : A iżeś ty iełt náwłłem nádzieiá moiá prołłę niechay cię mam łobie zá pewną twierdz na ktorey bych łie nic niełękał możnego nieprzyácielá łwego *RejPs* 103, 140; *RejKup* p4v; *LubPs* H2; S łzalonego łbá łkrzynká pewna ná rozum. *RejFig* Dd3v; *RejZwierc* B4, 254 [2 r.], 254v, 255v źp, Bbb3v; Iedná tylo iełt owiec Chryłtułowych owczárniá: á inne włzytkie łá łoterłkie. [...] Ieden tylo zbáwienny korab y pewny: á inne włzytkie łá rozboyncze/ á nie pewne łodki. *SkarJedn* 38, 38; W tobie [*Panie*] vłánié kłáđzie dułzá moiá. Niechay włęę w pewney twych łkrzydeł załłonie *KochPs* 83; *SkarŻyw* 4; *KochSz* A3v; Człowiek ná łwiećie miełzka/ iáko wywołány/ A niema tu ná źiemni żadney pewney łćiiány. *KochTarn* 78; Tyś iełt Boże moiá vćiecźká/ wieźą pewną/ y ná káżdym mieyfcu obroną *ArtKanc* L10v; A niechay iuź Vnijéj [*Polski z Litwą*] w łkrzyniách niechowamy/ Ale iá w pewny zamek do łercá podamy *KochProp* 15; *Phil* G2; Zgodá poboźna/ Polłki mur napewneyłzy *PowodPr* 56 marg, 56.

W porównaniu (1): Tá zbroiá s cnoty kowána/ Ma być wiárą hártowáná. [...] A toć ićie pewna zbroiá/ Pewneyłza niźli płtra twoiá *RejZwierc* 254.

W charakterystycznych połączeniach: pewny(-a, -e) dom, korab, mur (2), okręt, skrzynka, stanie, łciana (2), twierdz, wieźa, zamek (2), zasłona, zbroja (8).

Wyrażenia: »pewny (na(j)pewniejszy) port« [*szyk* 5:1] (6): Abowiem małżeńłtwo włłelákyego grzełłeny á zwłáłćzá nyerządney miłłsci y źáđzey/ yełt napewneyłły port *GliczKsiąź* Pv, P2; Co COMPAS każe? Drogi Morłkié/ Gwiazdy niebiełkié/ wiátry łłułźné/ Porty pewné/ ná thym burliwym [!] Morzu/ vkáźuie Polłkiéy Koronie. *OrzQuin* A4; *GórnDworz* Mm6; *ReszList* 141; *KochFragJan* 4.

»pewna (napewniejsza) tarcz(a)« [*szyk* 2:2] (4): *RejPs* 184; *LubPs* bbv; on [*Bóg*] iełt łkáłá náłźą/ bałźtą náłźą: zamkiem obronnym náłźym: y wieźą mocną y tarczą pewną. *CzechEp* 271; *KołakSzczęł* C3v.

6. Mocny, twardy, stabilny; stabilis *PolAnt* (31) : *BudBib* Is 22/25; Y inłzyymi dźiwnymi łpołoby łudźie rabiáli Spułty do Stáwów: ále dźiłeyłzych czálów/ [...] łzczépáné źłoby z obłęgo drzewá kłáđą/ bołá [!] pewneyłźé. *Strum* G3; niech płynie pod dwor rzeká w pewnych brzegach záwárta/ byłłtra/ przezorna/ łprołtowána. *GostGospPon* 170.

W porównaniach (4): A przeto my teź tegoź zboru áłbo kołcyołá/ yáko pewnego łłupá y gruntu prawdy we włłem łye dźyerzeć mamy *KromRozm* II t3; *KromRozm* III M4; Y w práwie iy (iáko) gwozdz w mieyłce pewne *BudBib* Is 22/23; iż [*wiara*] nie o ládá kogo/ ále o Bogá łáme⁸⁰/ opieráć łię mułłi/ y ná nim łię/ iáko ná pewney opoce záłáđzić má *NiemObr* 69.

Wyrażenie: »pewny grunt« (1): Ziemiá ták iełt napewnem grunćie vmocnioná przez łpráwę iego iż nigdy niemoże być wzrułłoná *RejPs* 152.

Przen (23) :

Wyrażenia: » pewny ((na) pewniejszy) grunt, fundament« [w tym: *grunt a fundament* (2)] [szyk 17:4] (13:10): A przedfye y ten y on/ nye ná pewnym fye gruncýe lądzi *KromRozm II* q3v, a4; *KromRozm III* A4v, P4; Moc fłowá boże⁸⁰/ to ielt grunt napewnyeyfzy/ a fundámenth kroleştwa iego *LubPs V3 marg, V2v; BibRadz *4; GrzegRóżn D4; RejAp 183v* [2 r.]; *GórnDworz D4v*; Iż żaden łobyie infzego pewniejszyego fundámentu á gruntu záłożyć nie może wiáry fwey/ [...] iedno ná thym imieniu Kriřtus Iezus. *RejPos 293, 299, 301, 301v, 313; CzechRozm 91, 164v, 172*; A iřz w ich [*Cybrów i Gotów*] towarzyřtwie y z ich narodu Litwę/ Zmodź/ y Lotwę być kładę/ tedy tę rzecz ná pewnym fundamencie prawdą Hiftoriey vgruntowaną/ zákládam *StryjKron 31; CzechEp 271*.

» pewna skała« (2): *KromRozm II* t4; Abowim Kořcyoř Kryřtuřow na pewney řkále prawdziwą/ fwyęta/ á nyeporuřfoną náuką páńfką zbudowan yeřt *KromRozm III* D6v.

Szeregi: »mocny i pewny« (1): z ktorých [*gadek*] nie inego nierořcie/ iedno roznice/ zwády/ nieřnáfki/ [...] ktore tylko řráfuią/ y trapią vmyřł nářz [...] / zwodzác nas z proftey řćiefzki/ á od mocnego y pewnego gruntu odrywáiac *BibRadz *4*.

» pewny a nieporuřzony« (1): iż ápořtořłka řtolicá/ to yeřt Rzymřka/ vřtáwyoná yeřt od bogá pewnym á nyeporuřfonym grunthem álbo vtwordzeniem *KromRozm III* P4.

» pewny i opoczysty« (1): á iřz fie nie ná piáku w wierze fwey/ ále ná pewnym y opoczřřtym fundámencie buduiemy. *CzechRozm 164v*.

»prawy a pewny« (1): Toć [*słowo boże*] yeřt práwy á pewny grunt wyáry nářfley *KromRozm II* a4.

»pewny i przezpieczny« (1): ná kořcyelnym podányu y náuce/ yáko ná pewnym y przezřpyecznym gruncýe prawdy řádźić fye mamy *KromRozm III* A4v.

7. Stały, trwały, niezmienny, nieprzemijający; *certus Mącz, JanStat; stabilis, status Mącz, Cn; firmus, proprius, ratus, stativus Mącz; constitutus Modrz* (70) : *LubPs K2v; BibRadz Eccli 44/20; BielKron 131*; Stative feriae, Pewne řwięto/ które zawždy ná yeden dzień przypáda. *Mącz 121b, 326d, 347c, 411c* [2 r.], 417c; *BudBib Eccli 44/20*; gdzieby on zákon Moyřeřzow/ pod pewnym przymierzem Bożym pořtánowiony/ [...] miał być ná wieki trwác *CzechRozm 86, 67v, 68*; Zámierzyłeř krés pewny morzu/ że wiecznémi Czáfy wezbrác nie może/ áni řzkodźić źiemi. *KochPs 155; SkarŻyw 347*; iřz ci włofzy y Rzymiánie/ [...] pewnym y vmyřlnie náprořtowaným okřętow řwoich ku puřnocy wiátrzem zachodnim vćiekáiac przed okrutnořcią Cefarřow tyrannow zázeřlowáli w ty Zmodźkie y Litewřkie [...] káty *StryjKron 71; PudřFr 32; ZawJeřt 15; OrzJan 104; LatHar 200*; Iáko plányety ábo gwiazdy błákáiacę/ mieyřcá wřchodu ná niebie áni zachodu pewnego nie máia *WujNT 836; JanNKar D2*; řkázuiemy: áby w Króleřtwie nářřym płaca Złotého Czérwoného była pewna/ to ielt áby zań dawano po puřkopiū *SarnStat 926, 386, 928*; A iáko řwiát ma cztery napřednieyřze wiátry ktore z pewnych kątow wieia: ták teź człoweká cztery ářfektey napřednieyřze vnořřą *KlonFlis A4v, B*.

W pořłączeniach szeregowych (4): yřz od dzyszyeyřzego dnýa mamy myecz vyečný pewny y prawy myędzy sobą pokoy *LibLeg 6/158v, 6/77v*; A ták práwo álbo zakon Pána Kryřtuřow/ [...] pewny/ nyeomyřny/ dořkonáły/ vyečný yeřt *KromRozm II* b3; *RejPos 317*.

W przeciwwstawieniu: »ustawájący ... pewny« (1): przetoź Páweł od rzeczy iuź vřtáwáiacých y ginácych/ ku pewnym y trwáiacým ná wieki/ napominał. *CzechRozm 71*.

W porównaniu (1): MOy wiek/ czałem krotkim/ iák łznurem zmierzony/ A iáko gránicą pewną obtoczony *GrabowSet B2*.

W charakterystycznych połączeniach: *pewne(-y, -a) biegi (planet) (2), granice (2), kres, małżeństwo, nauka, osiadłość, płaca, pokpj (3), postępek, powołanie, prawo, przedsięwzięcie, przymierze (5), przyzwolenie (2), święto, umysł, wiara (3), wiatr, wina [= kara pieężna], wysługa, zakon.*

Wyrażenia: »pewne mieszkanie, mie(j)sce (a. miasto)« [zawsze z przeczeniem: o koczowniczym lub włóczęgowskim trybie życia, też o życiu ludzkim na ziemi] = *certa sedes, domicilium constitutum Modrz; stabile domicilium Cn* [szyk 11:5] (11:5): *MiechGlab 21, 37; yfz łzye tho od thego lyotrowfthwa łtalo kthore nygdzyey pewnego myełcza nyema. LibLeg 11/136; Ci co po myełcách pułtych wftáwicznye chodzą/ A ná pewne myełkánye nigdy nye vgodzą LubPs Y4v, L [2 r.], T6v, Y4, ee2v; KrowObr 23; OrzList d3v; iákoby chćiał rzec że ná tym świecie wędrujemy niemáiąc tu pewnego miełkánia BibRadz II 100d marg; Nomades, Lud w Affrice/ też w Scythiey którzy nie mayą pewnego miełkánia, tilko fie s byłem y tám y lám tłuką/ máłe cháłupki s łobą wożą Mącz 249b; ModrzBaz 123, 126v; CzechEp 60.*

»nic, co pewnego« (9:2): *BibRadz Eccle 7/15[14]; Mącz 191c; RejPos 112, 317; Pomniąc też na odmienność łwiátá mizernego/ A iáko ná nim nie máłz nigdy nic pewnego. RejZwierc B4, 144, 152v; ModrzBaz 97; SkarJedn 338; KochMRot A4; GosłCast 24.*

»pewna rzecz« [szyk 1:1] (2): *BielŻyw 66; Niemáłz ná świecie żadnéy pewnéy rzeczy [...]. Zacność/ vrodá/ moc/ pieniądze/ łlawá/ Wfzyłtko to minie iáko polna trawá. KochFr 4.*

Szeregi: »pewny ani gruntowny« (1): *Abowiem ci piełzczółzkowie co ie forthuná opánowálá á co ie rołpieściłá nigdy nie máią nic pewnego áni nic gruntownego około łiebie/ á nápoły s połmiechem o káżdą fie rzec pokułzáią. RejZwierc 144.*

»pewny a nieodmienny« (1): *dziś Bożym przyiácielem być y pewnieyłzą á nigdy nie odmienną wysługę mieć v niego mogę. SkarŻyw 76.*

»niepochybny i najpewniejszy« (1): *A to łłowo Wierzę [...] [znamionuje] niepochybne y naypewnieyłze przyzwolenie/ ktorým vmyłł człowieczy mocnie y łtátecznie wierzy Pánu Bogu KuczbKat 10.*

»pewny, (a) stały (a. stateczny)« = *stabilis et certus, firmus et constans Mącz* [szyk 2:1] (3): *Stabilis et certa sententia, Stałe á pewne przed łię wzięcie. Mącz 411c, 417c, 418b.*

»pewny i (a(l)bo, a, ani) trwały (a. długo, a. na wieki trwający)« = *certus et diu duratus Modrz* [szyk 4:1] (5): *Ze włzego towarzyltwa żadnego drołłszego niemáłz żadnego trwałłzego á pewnieyłzego, iedno gdyż mężowie dobrzy iednołtaynych obyczáiw towarzyltwem łpoieni bywaią. BielŻyw 118, 66; RejZwierc 152v; CzechRozm 71; Bo á co pewnego ábo długo trwáiącego połtánowić mogą ci/ ktorzi łię wıęcey około gołpodárłtwá [...] báwili: á tych náuk/ ktore zámykáią w łobie źrzodłá praw [...] nic nieumieią? ModrzBaz 97. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

»pewny a ustawiczny« (3): *Odrażáją fye też tym znákyem od kołcyołá zbory kácyrzow: ktorzy pewney á wftáwiczney náuki nyemáją/ ále dziś to połtánowią/ yutro co inego przeciwnego KromRozm III D7; Diar 94; [nieba sq] pewnymi a wftáwicznymi biegi ozdobbione. KuczbKat 380.*

8. Niepodważalny, jednoznaczny (22) : *KromRozm III G6v; LeoPrzep a2v; Ieſt tedy Pokutá [...]* obrzydzenie y omiérzenie złoſci ſwoich/ z pewnym vmyſłem poprawienia y polepſzenia żywotá ſwoiego. *BialKat 376, 258v; KuczKat 185 [2 r.]; SkarJedn 360; Do tey zgody kázde ná ſwiecie práwo/ zmierzác ma/ zgodę ma mieć zá cel naypewnieyſzy. GórnRozm E2v; ZawJeft 36; Calep 418a; OrzJan 93; LatHar 209 marg; Ná pierwſzym kázdego narodu náwroceniu ná wiárę Kátholická/ pewna formá y ſpoſob náuki ábo reguła wiary bywa podawána *WujNT 543; gdyż do tych czáſów [wymienione województwa]* pewnego práwá dochodzenia ſpráwiedliwoſci między ſobá niemieli. *SarnStat 1195, 131.**

Zwrot: »za pewny mieć« (1): Iż wietſza część ieſt artykułów wiary ich/ ktore oni v ſiebie zá pewne máią/ ktorych przyczyny y ſpoſoby nie ſá im wiadome. *CzechEp 191.*

Wyrażenie: »nic, co pewnego« (2:1): *BielKron 81; W tych rzeczách/ o kthorych Piſmo Boże nic pewnego nie ſtánowi/ Zwyczaj ludu Bożego [...]* zá przykazanie chowác mamy. *WujJud 195v; [Tyberiusz] Trzech mierczych poſtánowił. Zápieczętował teź ziemſki ſkarb/ y ſpraw żadnych mieć nie dopuſcił/ ázby było pirwey co pewnego około pomiáru ſpráwiono. Phil P4.*

Szeregi: »pewny i gruntowny« (1): tedy iuź żadnemu o iego [*Chryſtusa*] mocy/ y zacnoſci namniey wátpić nie trzeba: áni ſie ieý/ dziwowác ábo ſie ieý ſprzećiwiác: gdyż pewna y gruntowna ieſt *CzechRozm 36v.*

»pewny a nieodmienny« (2): [*Chryſtus*] grunt zbáwyenya náſſego pewny á nyeodmyenny z przodku poſtánowiłſy/ o nyektorych rzeczach rádę nam tylko/ á nyeprzykazánye zoſtáwił *KromRozm II x4; CzechRozm 62v.*

9. Prawomocny; ratus Vulg; certus (certior) JanStat (60) :

a. O aktach i procedurach prawnych (52) : Iżby znowá pewna byłá/ Pierſcienieſtá záłożyłá. *BierEz D4; LibLeg 11/22, 33, 86v, 108; abi tak o granicze yako y o ynne krziwdy poſtanovienie pewneſie ſtalo ComCrac 15; WYznánie/ ieſt pewna á iáſna odpowiedź álbo zezwolenie ſtrony odpowiedney ná zálobę ſtrony Powodney/ przed właſnym Sędziem vczynione. GroicPorz yv, ee3; Potym poſeł od iechał niewziáwſzy pewnego poſełſtwa *BielKron 217v; RejAp 157v; RejPos 175, 317v; RejZwierc 154v; ZapKoſcier 1582/41, 1587/68v; Więc y teraz to waruiemy coſmy pierwey Constitutiami pewnemi warowali. ActReg 46, 49; Oyciec náſz vſtáwił péwnym Przywileiem/ który ieſt nápiſan o ſoli poſtronney/ [...] iáko ma byđż zápowiedána/ y iáko by ſie w zápowiedániu ieý ſpráwowác miano *SarnStat 384; ták iż ſie teź nie boią przez napráwné y podſtáwioné oſoby iuź w ſádziech/ iuź v ziemſkich kſiág pewné zeznawánia czynić imięniem tych oſób *SarnStat 570; A žeby doſtáteczneyſzá moc wſzyſtki przerzeczoné rzeczy wzięły/ kazáliſmy dla pewneyſzýy mocy ninieyſzy liſt Pieczęćiami náſzemi vtwiérdzić. *SarnStat 991, 54, 117, 165, 761, 896 (19); niechayby wſzytko pod iſtotnymi rekognicyámi odbieráli: á tákże pod pewnymi kwity wydawali. *VotSzl E.******

*W porównaniach (6): RejAp 159; Gdzie nam to pewnemi obietnicámi Boſtwa ſwego/ á nie ináczey/ iedno iáko pieczęcią pewná/ zápieczętować raczył *RejPos 45v, 309; KarnNap E3; SkarJedn 46; tedy pod Stárym teſtámentem [...] vmowá y obietnice Boże/ ná piſmie/ iáko ná pewnym przywileiu pozostály. NiemObr 73.**

W przeciwstawieniu: »niepewny ... pewny« (1): którzy [posłowie] takowy sposob statutow y prawa poprąwiony/ ná Wálny Séym [...] przynioszy/ będą mogli [...] oné zá potrzebą z lepším baczeniem poftánowić/ [...] żeby iuż nápotym zá niepewné pewne/ zá niepożyteczné/ pożyteczné fądowné wítawy były *SarnStat* 56.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny(-a, -e) cyrograf, kondycyje, konstytucya (5), kwit, listy (5), minuta [= kopia dokumentu], moc, odpowiedź, pieczęć (3), poselstwo (2), postanowienie (4), potwierdzenie, przewod prawa, przywilej (5), świadectwo, umowa (zmowa) (5), ustawa, zapis, zezna(wa)nie (2).*

Fraza: »pewna rzecz będzie« (1): Ieśliż by więc po tych to słowech ci albo owi/ chcieli co przydać albo wiać do tego/ wczynią to z społecznego przyzwolenia: á cokolwiekby przydali albo wiać/ gwieśna á pewna rzecz będzie [*rata erunt*]. *Leop 1.Mach* 8/30.

Zwrot: »mieć za pewny« (1): Gdyż ten pierwszy reces piotrkowski chociemy ji mieli za dobry i za pewny dosyć, jednak tak bezpieczny nie był, aby głożowan być nie miał od WM. *DiarDop* 118.

Wyrażenie: »nic pewnego« (1): Alie czofie spiskow y ziazdow Szeymowych doticze spolnych Xięstwa wielkiego Litewkiego fKoroną Polską wtemefmy nicz wczynicz pewne⁸⁰ na ten czas niemogli *ComCrac* 11v.

Szeregi: »dobry i pewny« (1): *DiarDop* 118 *cf Zwrot*.

»gwieśny a pewny« (1): *Leop 1.Mach* 8/30 *cf Fraza*.

»pewien a ist« (1): gotowifmy fwami wczynić pokoy wielki/ y pifąć do wrzędnikow krolewfkich/ áby wam odpuścili [...]. Bo cofmy kolwiek poftánowali fwami/ to pewno á ifto bądź [*vobis constant*]. *Leop 1.Mach* 13/38.

»mocny i (a) pewny« (2): bo gdy się pierwszym [*kondycjom*], ktorefmy za mocne a pewne rozumieli, dosyć nie staje, jako mamy ine wynajdować *Diar* 29; *KamNap* E3.

»pewny i namowiony« (1): I owszem na potrzeby Conuocatiey Warszawskiej to warowano ze ztą pewną y namowianą [!] wmovą KIM Koronowany bydz ma iz nam Prawa wszystkie y Privilegia [...] poprzysiądz mą [!] *ActReg* 21.

Iron. (1): gdy mię [*ksiądz kanonik*] zowie miefzánцем/ Tokarzem/ Klechą Antychriftowfkim/ Słafką bestyą/ [...] Nie tylko w przedmowách fwych: ále też y w kazániach/ [...] tak y owák nazywáiąc: żeby tych słamych Krześciánftwá IM. pewnych pieczęci mogł kilká árkufzy zebrać. *CzechEp* 63.

Przen (1) :

Szereg: »pewny i prawdziwy« (1): A iz to fzczyra prawda ieft/ fą na to iafzne listy Syna bożego/ [...] písmo czterech Ewangeliřtow/ fpieczęciani [!] pewnymi/ y pradziwymi/ to ieft f fwiatořciami kořcielnymi *SeklWyzn* f4v.

b. *O układach politycznych* (6) : iz fie vrodziłá ná then czás Henrykowi krolewcowi Fráncuřkiemu corká Izábellá/ dla pewnieyřzego przyacielftwá krzcił iá krol Angielfki. *BielKron* 226, 218, 253, 375, 382v; że też Niemiecką ziemię/ Włofką/ y Węgierską pewnym bliskořci przymiřzem mamy z kroleřtwem fpoioné. *OrzJan* 63.

c. *O kompetencji sądu (1)* : żadný diláciieý dłużnik/ [...] mieć nie będzie: wyiawfzyby przed pewnym ładem pokazał/ y állegowałby kwitowániem siebie/ względem dofyć vczyniienia zá dłuę tenże zápifány. *SarnStat* 698.

d. *O władzy (1)* : Zá co my tegóz Pána Władyfława Króla chcąc [...] pewniefzého Mfzého [!] vczynić [*ipsum reddere certionem*]/ [...] obiecuiemy: iż wielkie Księftwo przerzeczone Ziem Litewfkich/ y iné Pánftwa tego Księftwa [...] temuż Pánu Władyfławowi Królowi [...] máią [...] przypáść *SarnStat* [994].

10. *Bezpieczny, nie zagrożony niebezpieczeństwem; spokojny (9)* : *BibRadz Gen 8 arg*; ázaż gość pewien ná drodze fwoiey álbo także y w gofpodzie fwoiey? Azaż kmiotek pewien domá? pewien ná táręu? [...] Wfzedy á wfzedy wilkow pełno/ wfzedy á wfzedy ná ładził fie ieden ná drugiego áby go w czym podeydź á podftępić mogł. *RejZwierc* 78.

pewien od kogo (1): zákrył bych fie od wflytkiego fprzećiwieńftwa wpáłacoch twoich/ á był bych pewien iáko ná namocnieyfley fcale od wflytkich fprzećiwnikow moich. *RejPs* 39.

W porównaniu (1): *RejPs* 39 *cf* *pewien od kogo*.

Wyrażenia: »nic pewnego« (1): nic tak iftego á pewnego niemałz aby nad łobą iakiego niebezpieczeńftwa niemiało *BielŻyw* 105.

»pewne sumnienie« [*szyk 1:1*] (2): *BiałKat* 121; W życiu chciałbym takiego [*ziemianina*]/ [...] ktory z Bogiem wiernie: [...] á fzczerze z ludźmi żywie. Ma zdrowie dobre/ sumnienie pewne/ żonę vcźciwą *GostGospPon* 169.

Szeregi: »pewny ani bezpieczny« (1): iż ci wfzyfcy Proroczkowie niedofzli/ nigdy nie łą pewnego ani bezpiecznego sumnienia: przeto/ iż łą zaślepieni *BiałKat* 121.

»isty a pewny« (1): *BielŻyw* 105 *cf* »nic pewnego«.

»pewny a spokojny« (1): pátrżay/ [...] iáka to ieft rofkofz wielka/ dzyerzeń wiarę á ftałość Pánu fwoiemu/ á w rofkofzy y w pewnym á fpokoynym żywocie záwždy chodzić przed fwiętym Máyeftatem iego *RejPos* 331v.

11. *Ogólnie pozytywny: słuszny, właściwy; sprawny; w dobrym stanie; certus Vulg, Modrz; exploratus Mącz (30)* : Czemu w nogach łą przeguby iako w biodrach/ w kolanach etc. (–) Dla richleyfzego y pewnieyfzého poftępowania, ktore by nie było tak fłufzne okrom przegubow w ftawiech. *GlabGad* F3; Ocyec káždy myawfły one [*dziatki*] áczyby iuż fínadz ná pewny ftan yáki wydał/ przedfię fwey pilności o nich nye ma fkladáć. *GliczKsiąż* Q3, Q2; *LubPs* T2 *marg*; *Formalis temperatura [= właściwa proporcja składników dla sporządzenia odlewu]* aeris. Pewná przyładá miedzi. *Mącz* 134b, 306b; *GórnDworz* Hh6, Ii6; Małz tedy dwie náuce/ y możełz vzywáć któręy chcefz: iedno wiedz/ żeć piérwfa náuka ieft pewnieyfza/ á niź tá co ią Durer y Forcyus nápifał. *GrzepGeom* I2v; *Strum* C, C4v; *ModrzBaz* 98; Keinen fortgang haben, Być bez pewnego fczęfćia. *Non succedere. Calag* 305b; Zoná vcźciwa ozdobá mężowi/ Y napewnieyfza podporá domowi *KochPieś* 42; Dayćiełz mu tę maźnicę vwiązaná łyki/ A ktemu práwie pewné od wozá orczyki. *PudłFr* 78; dułzy mey/ ftałdby fie twierdziło Zdrowie: y co dzień pewnieyfzeby było. *GrabowSet* O3; *WujNT Act* 26/5; *WitośłLut* A3; *KlonFlis* E4.

N sg f w funkcji orzecznika (3): *Strum* Cv; Bo to napewnieyfza na wyrokách Bożych wiernym przeftawáć/ á ludzkie choćiałz ozdobne wynálałki imo fie pułzczać. *CzechRozm* 96v; *CzahTr* L4v.

W połączeniu szeregowym (1): we wśsem/ co fye fcyąga ku lepśsemu [...] wśfytkego kołcyoła/ aby pewna/ dobra/ y porządna fprawá/ zgodá/ y yednołć záchowaná była. *KromRozm III G2.*

W porównaniu (1): Do ktorego fundámentu pińmá Prorockiego y Apoftołkiego/ te rozmowy Chriřtiánłkie wam przez mię fpiłáne/ drogę pokázuią y do niego wżędy iáko do celu pewnego godzą. *CzechRozm A3v.*

Fraza: »napewniejsza to rzecz jest« (1): Napewnieyřza to/ y z náuką pińmá ř. bárzo zgodna rzecz iefť/ tych czáłow ktorych z gořcińcá rozlicznie wřtápiońo/ řtarych fię drog trzymáć/ albo pewnych wodzow. *LatHar +6.*

Wyrażenie: »nic pewniejszego« (1): tedy niemář nic pewnieyřzego/ iedno temu cále wierzyć: iż oprocź wřzech náłzych wczynkow Bog fám z łáłki fwey wřprawiedliwia nas *CzechRozm 209.*

Szeregi: »dobry i pewny« (3): *RejPos 350;* Co się ticze reguly, ktorąs mi V m napisal, [...] iefť barzo dobra i pewna. *KochList nlb 2;* Dwoies mi tu wřprawiedliwienie pokazał: prořę cię tedy powiedz mi/ ktore z nich iefť lepřze y pewnieyřze/ zá ktorebym fie iáć miał *CzechRozm 207.* [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pewny i dostateczny« (1): Z niego [*rozmyřłania*] tedy znáćnieyřze wyrozumienie rzeczy Bołkich zá czálem rořcie: z niego pewne y dořtáteczne fámego řiebie poznanie *LatHar 663.*

12. *W wysokim stopniu, znaczny, silny; certior JanStat (20) : BierRozm 18;* ktore téř [...] doctormi zakonu zowiemy wedle zwyczaiu/ wřzakže lepięi ię zwać/ wczonęmi wzakonie/ abo řádowęmi/ a prawńęmi/ dla pewnieyřzy różnice międy nimi. *MurzNT 174 marg; BielKron 410; RejAp 195;* A ci řtrože powinni pořpolitey rzeczy/ Iuź iey pewnie nie będą mieć ná pewney pieczy. *RejZwierc 245; ReszPrz 12 marg, 47;* Tym bowiem řpořobem [...] powaźnoř prawá v wřzytkich będzie řławnieyřza y pewnieyřza. *Phil S3;* Chceřz [*Boże*] to podobno pokázáć ná oko Ze/ gwiazdy one/ co řwiecą wyřoka Námi tu rządzá [. ..]; więć zá tym wřáńie/ W Marřie niź w tobie/ pewnieyřzeby Páńie. *GrabowSet D4v; SarnStat 1070, 1099, 1114, 1284; PowodPr 46.*

Szeregi: »pewny a doskonały« (1): áby była tym pewnieyřza á dořkonáłřza miłoř y powinowáctwo krolow/ Węgięřkie^{gō} y Polłkie^{gō} [...] potrzebá iefť ořobnego ná fwoy czás z iecháńia á rokowáńia řpolnego. *BielKron 412v.*

»mocny i pewny« [szyk 2:1] (1): GDyź řie wiele rzeczy w Chreřćijáńłkiej náuce ludźiem podawa/ o ktorych trzeba mieć pewná y mocná Wiářę *KuczKat 9; NiemObr 69 [2 r.].*

»pewny i (a) nieomyłny« (2): W ten czás bowiem náđzieiá nie řłábieie/ kiedy ná wierze pewney y nieomyłney/ iáko ná fundámenćie mocnym řtoi. *NiemObr 69, 69.*

13. *Okreřłony (którego tu, w tekřcie uogólniającym się nie wymienia, ale w konkretnej sytuacji można wymienić); ustalony; certus PolAnt, Mącz, Modrz, JanStat; statutus Vulg, Pol Ani; status Mącz, Modrz; aliquis, dignus, praescriptus Mącz; dispartitus, iustus, ratus Modrz; dictus JanStat (666) :* anym go był anym yemv pewnych ran zadał krvavych y szynych *ZapWar 1539 nr 2595, 1507 nr 1988, 1542 nr 2556, 1550 nr 2683;* Czemu natura nozdrze wczyniła. (–) Są tego pewne przyczyńy. Pirwřza dla ofłachczenia twarzy człowieczey, bowiem nie byłoby nicz řádnieyřzego gdy by były dziurki one áże w głowę ziaiące. Druga [...] *GlabGad B7v, C8, D7v; LibLeg 7/35v, 10/68v, 11/22, 133; ComCrac 21v; KromRozm I L4; MurzNT 38v;* Wkaźdym pińmie wielę na tym náleży/ aby kaźdę řłowo było

czytano i piáno/ nie iako tako/ ale pewnym obyczaiem *MurzOrt* B; *KromRozm II* f2v, x2; *GroicPorz* C2, h3v, m2v [2 r.], pv, r3v (12); *Leop Is* 57/6, *Philipp* 3/14; *OrzList* g; *OrzRozm* R; *BielKron* 81; *GrzegRóżn* [N3]v; *KochSat* [C2]; *KwiatKsiąż* D3, K4; Manceps, Wárownik/ Ten który przedawłzy ymienie/ zápiłuye łie pod pewnym zákládem wárowác *Mącz* 206a; Lex commissoria, Połtánowienie álbo ziednánie dwu łtrón pod pewną vmowá *Mącz* 226a; Muria, Nieyáka ofobliwa polewká z pewnych ryb od łtárych czyniona. *Mącz* 238a, 38d, 50a, 87a, 89b, 126d (30); *OrzQuin* E4v [2 r.], G4, Mv, P4v, S4v, T [2 r.], T4v [2 r.]; *GórnDworz* I4v, Pv, Q2v, T4, Z4 (8); *HistRzym* 43v; Byli dwa dlužnicy winni pánu iednemu pewne długi łwoie/ ieden więcey/ drugi mniey. *RejPos* [310]v, 58v, 317; *BielSat* Nv; *KuczbKat* 5, 145, 175, 245, 405; *WujJud* 192; *WujJudConf* 151v, 165, 189v; *RejPosRozpr* c2; *BudBib* b; *HistHel* D2; *CzechRozm* 35, 35v, 87v, 92v, 133v (8); ALe tego włzytkiego głowá ieft/ áby práwá były popráwione/ á pewną drogá/ y pewnym łpółobem łpiłáne. *ModrzBaz* 96v; nie zdrogiby było/ dárowác miełzkánie żółnierzom ná onych mieyłcách gđzie ich słuźby trzebá/ náznáczywłzy im pewną część polá/ áby tám y ożeniáli fię/ y czeladź domowá chowáli *ModrzBaz* 126v, 3, 3v, 5v, 35, 48 [2 r.] (20); *SkarJedn* 217, 239; *KochOdpr* B2; *Oczko* 20v [2 r.]; idąc tędy z pewnymi towárzyłzmi ku Polłzccze [...]: drogę onę piełzo y boło odpráwował *SkarŻyw* 575, 202, 445, 545; *ZapKóścier* 1580/4, 13, 17, 1582/27, 32v; *StryjKron* 330, 572; *CzechEp* 94, 253; *NiemObr* 35, 57, 58 [2 r.], 69, 95, 96; *KochPhaen* 15; *KochWz* 138; *ReszPrz* 10; *ReszList* 158; iesli gđzie obieráią Pána łobie poddáni/ tedy go obiera iáka część łudźi/ obiera go pewny iáki łtan/ zá pewnymi włtáwámi *GórnRozm* A, A marg, E2, K2v, K4v [2 r.], M3; *ActReg* 11, 26, 32, 107, 127; *Calep* 317b, 896a, 1007a; *GostGosp* 2, 144, 148; *GostGospSieb* 169; *KochAp* 13; *OrzJan* 49; *LatHar* ++7, 57, 116, 123 [2 r.], 124 (26); [pisle] o niektorych niezgodách y łwarách/ ktore miedzy nimi były/ z łtrony pewnych náuczycielow *WujNT* 576, *przedm* 3, s. 297, 368, 655, 730, 735, 862; *JanNKar* C3 [2 r.], C4v, E2; Andrżey ácz łie znał iż łákę pokosił/ włzákże to przyłóżył/ iż Włódarz Bártkowi tę łákę zá pewné pieniádze iemu ku pokółzeniu przedáł *SarnStat* 671, *7v, [2], 20, 68, 76 (44); *GrabPospR* L; *VotSzl* Cv, D3v [2 r.], E3; *KlonWor* 16, 18, 51.

W przeciwstawieniach: »wszystek (3), każdy (2), ładajaki ... pewny« (6): *Certis de caussis*, Dla pewnych á nie ładáyákich przicin. *Mącz* 49d; *CzechRozm* 109, 190v; gđyż tákié pićie/ nie włzyłtkiém/ ále pewném chorobám tylko/ pomoc moźe *Oczko* 22v; iż to cudo bywáło nie ná káżdym/ ále ná pewnym mieyłcu/ w Hieruzálem *WujNT* 322, 322.

W porównaniu (1): Doległóściam/ nędzam/ y dziwnym chorobám/ Záwždy [człowiek] podłedz mułi iákby pewnym probám. *WisznTr* 32.

W charakterystycznych połączeniach: *pewny*(-a, -e, -i) *cel* (6), *część* (14), *człowiek* (*ludzie*) (8), *droga* (4), *dział*, *trafunki*, *granica* (4), *koniec* (3), *kstáłt*, *lato* [= rok], *obyczaj* (3), *osoba* (*persona*) (15), *piątno*, *początek*, *podobiełstwa*, *porządek*, *postęp* [= *sposób postępowania*], *potrzeba*, *powod*, *przycyzna* (25), *przypadek* (5), *rzecz* (5), *słowa* (*słowo*) (7), *sposob* (3), *sprawa* (6), *strony*, *łrzedki*, *termin*, *względy*, *znak* (6), *znamiona* (2).

Wyrażenia: »co, nie pewnego« = *aliquid cert* i *Modrz* (3:3): Bo tho łámo słowo łtan przez łię nic pewnego Nie znáczy/ áż rzecz pewną przyłáczyłz do niego. *GrzegRóżn* [N3]v, H2v; Nierozumáłci tu

Ieremiałz/ żeby gwiazdy niebiełkie známiony niebyły/ álbo czego pewnego nie znaczyły *LeovPrzep* b2v; *ModrzBaz* 12v, 81v, 122v.

»pewny czas« = *certum tempus PolAnt, Modrz, JanStat; statutum tempus PolAnt, dies certus, ratum tempus Mącz; iustum a. dispartitum a. statum tempus Modrz* [szyk 88:49] (137): *OpecŻyw* 13; *FalZioł* IV 50d; *LibLeg* 6/157v, 7/69v; *KromRozm II* k4; *Diar* 23, 25, 28, 29; Ten Pan ktory pewne czáły záłożył Miefiácowi/ Też y Słońcu [...] / Ten Pan położywłzy ciemność vkazał śwą dziwną moc *LubPs* X6, bb3; *GroicPorz* 1v [2 r.], ee2, 11v; A tyć też łą zacne świetá Páńłkie á świete łchadzki/ ktore czáfu pewnego miewác będącie. *BibRadz Lev* 23/4, *Gen* 1/14, I 1c marg, 2.*Esdr* 2/6, *Dan* 7/12, *Hab* 2/3, *Eccli* 17/2, II 178b marg; Fiduciarus heres, Opiekun/ álbo dzierzáwca czyiego ymienia aż do pewnego czáfu. *Mącz* 126b, 50a, 193c, 217a, 291b, 347c (9); *RejAp* 108, Ee4; *RejPos* 5v; *BiałKat* 21; *KuczKat* 85, 220 [4 r.], 295, 370; V nas lepák nie kázdy kościół łobie czáły obiera po łwey woley/ ále włzyłtki kościoły pewne czáły máią Swiát y Połtow *WujJud* 188, 187 [2 r.], 190v, 196, 198; *WujJudConf* 186v, 188; *BudBib Gen* 1/14, *Ex* 34/17, 2.*Esdr* 2/6, *Esth* 9/27; *CzechRozm* 34v, 37, 65, 85v, 86 (13); *ModrzBaz* 20v [2 r.], 32v, 44v [2 r.], 46v, 54 (14); *Oczko* 9v; *SkarŻyw* 444; *CzechEp* 217 [3 r.], 292, 310 [2 r.]; *NiemObr* 75, 126; *ReszHoz* 119; *GórnRozm* K3v, L; *ActReg* 4; *GostGosp* 162; *KochFrag* 18; *LatHar* 302 [2 r.], 420; Kátholicy fię od niektorych potraw pewnych czáfów włtrzymawáią *WujNT* 64, *Ioann* 5/4, s. 322, 398, 439, 452 (9); Dla tego fkazáliłmy/ y chcemy: áby pewnych czáfów álbo godzin/ [...] łady były odpráwowáné *SarnStat* 785, 86, 106, 717, 723, 733 (14); *GrabPospR* M2v; *PowodPr* 82; *SkarKaz* 39a, 41a, 385a, 634b; *VotSzl* D2v, D4, E [2 r.]; *PaxLiz* A2; *PudłDydo* B4v; *SzarzRyt* B3v.

»pewny dzień« = *status (a. statutu) dies Vulg, PolAnt; praescriptus a. status dies Mącz; certus dies JanStat* [szyk 25:17] (42): thedi on valáłchin ma połstawicz poráką abi pewnego dnya łtanal, przed połtharółczim kolomeyłkym *MetrKor* 40/820; *LibLeg* 7/69v; *MurzNT* 13v [2 r.], 38v, 111; *GroicPorz* m; *Leop Act* 12/21; *UstPraw* I; Ad diem reverti, Ná pewny dzień fie wróćić. *Mącz* 488d, 3b, 417c; *GórnDworz* Bb2v; Chrześciánom przyłtoi áby pewnych dni Páná Boga chwalili. *KuczKat* 300 marg, 300; *WujJud* 43, 189v; *BudBib Prov* 7/20; *CzechRozm* 71v; (nagł) Dziennik. (–) To iefł/ Żywoty świetých y obroki znich duchowne ná kázdy dzień przez cáły rok/ z kazámi krotkimi ná świetá przednieyłze pewny dzień w rok máiące. *SkarŻyw* 1, 270, 481; *ZapKościer* 1580/4; *StryjKron* 140, 562; *ReszHoz* 132; *ActReg* 21; *Phil* C3; *LatHar* ++7v, 119, 323; *KołakSzczęł* C3v; A dnia pewnego Herod oblokłwłzy fię w łzátę krolewłką/ śiadł ná łtolicy *WujNT Act* 12/21; *SarnStat* 126, 285, 296, 727, 867 (8); Y był iefłcze w zakonie przyrodzoným zwyczaj/ dni pewne y czáły po vmárłých do plákánia ábo záłoby náznáczać. *SkarKaz* 385a.

»pewna godzina« = *certa hora Mącz, JanStat; hora statuta Modrz* [szyk 11:1] (12): *KwiatKsiąż* Gv, N4; *Mącz* 217b; *WujJud* 187 [2 r.]; *WujJudConf* 186v; *ModrzBaz* 131v; ten był záwłze zwyżay kościołá Boże⁸⁰/ ktory od poczátku miał pewne godziny modlitw: ktore zowá *horas canonicas*. *WujNT* 26, 407; *SarnStat* 785; W pewne godziny dzień/ nocy/ ćieniowi/ W pewne godziny noc złtępuiąc dniowi *SzarzRyt* A3.

»jaki(ś), niejaki pewny« = *certus quidam Mącz; certus aliquis, aliquis iustus Modrz* [szyk 7:5] (10:2): *Mącz* 310b; gdy fie zeydą ná iákie pewne á włzeteczne mieyłce łwoie/ iáko łkazczą/ iáko piją/ iáko fie

obląpią *RejPos* 334v, 243v; iż wżytki narody pewne nieiákie Swiętá y pośpolite miewáły *KuczKat* 295; *ModrzBaz* 44v, 120, 133v; *MWilkHist* K2v, K3v; Ták teź Antychriřt przymuří wżytkie łwe poddáne pewná cechę iákář ábo piátno nořić *WujNT* 869, 129, 693.

»jeden pewny« (8): *WujJud* 71v *marg*, L14v; *CzechRozm* 71v; *CzechEp* 6; iż iáko P. Chriřtus/ ták teź y Antychriřt będzie ieden pewny człowiek/ máiácy wáłne imię *WujNT* 869, 716, 820, 837.

»pewny kres« [szyk 9:1] (10): *LubPs* dd2v *marg*; *BibRadz* *4 [2 r.], I 283c *marg*; *Mącz* 450b; *GórnDworz* V8v, X, li7v; wżytki rzeczy łtworzone pewnymi łwoiey dořkonáłości kreły zákreřzone bywáią *KuczKat* 100; *LatHar* 291.

»pewna(-y) liczba, poczet« = *certus numerus* *Modrz*, *JanStat*; *certa pars, modus* *Modrz* [szyk 42:3] (30:15): *KłosAlg* Av; *RejPs* 59; *ConPiotr* 32v; *LibMal* 1553/179, 1554/184 [2 r.], 184v; *LubPs* L2; *GroicPorz* h4v; *LeszczRzecz* A3v; Támże łię zefřło ku Alcymowi y Báchideřowi łudzi vczonych pewny poczet y zgromádenie *BibRadz* 1.*Mach* 7/12, *5v; *RejAp* 117v; *GórnDworz* Gg2v, Hh5; *RejPos* 289v; *BudBib* I 234a *marg*, 1.*Mach* 7/12; Przeto trzebá [...] káždemu Pánu wedle łtanu iego pewná liczbę sług zámierzyć/ áby nád nię więcey sług nie chował. *ModrzBaz* 37v, 33v, 92, 103v [2 r.], 119, 120 [2 r.]; *CzechEp* 376; *KochJez* B2; Máią Papieźnicy v łiebie pewny poczet kánonow/ ktore Apořtollkimi zowá *NiemObr* 75; *KochPhaen* 15; *GórnRozm* Av; *Calep* 217a; *GostGosp* 110, 144; powinien ieřt koźdy Rycérzki człowiek [...] Rzeczypořpolitéy z pewná liczbá zbroynych łudzi łżyć *SarnStat* 126, 179, 201, 236, 437, 553 (9); *VotSzl* D4v, E3.

»pewna miar(k)a« = *certa mensura* *JanStat* [szyk 9:2] (11): *Mącz* 253b, 452a; iż iáko żyto/ y mokre rzeczy wedle pewney miáry przedawáią/ ták by teź mięřo/ łyry/ mářło/ y mřze tym podobne rzeczy ná wagę przedawano. *ModrzBaz* 33; *Oczko* 15; *KochWr* 38; *Calep* 318a; *GostGosp* 84; *SarnStat* 285, 515, 914; *GostCast* 5.

»pewne mie(j)sce« [szyk 37:6] (43): *LibMal* 1551/161; *KromRozm II* k4; *Diar* 28, 29; *LubPs* C; *GroicPorz* 11v; *BielKron* 466v; Bo gđzye otho powiáda/ iż w łpráwiedliwořci królowáć będzye/ tuć nie wřpomina pewnego mieyřcá áni zamku/ kędyby iego łtolicá być miáłá *RejPos* 312v, 243v, 334; *BiałKat* 333v; iż iedni thwirdzá że duřze s ćiał wychodzáce do niebá řię zlatáią. A drudzy nieřmieiáć nic o pewnym ich mieyřcu zámknáć/ zapewne to powiedáią iż żywá Pánu. *Grzegřm* 15, 15; *WujJud* 1v, 71v, L14v; *WujJudConf* 71; *CzechRozm* 33, 125, 265v; *Oczko* 7; Bo my mniemamy/ częgo na pewnym mieyřcu niemář/ żeby tego nie było *SkarŻyw* 125, 257, 403; *MWilkHist* I2, K2v, K3v; *CzechEp* 310 [2 r.]; *ReszPrz* 85; *LatHar* 121, 632; *WujNT* 208, 322 [2 r.], 323 [2 r.], 424, Ccccccv; *SarnStat* 473, 1176; *SkarKaz* 39a, b.

»pewny (nie)ktory« = *certus quidam* *Mącz* [szyk 7:6] (13): *Mącz* 340c; A gđzie o tym piřmo mář żeby łie to łłowo wżyřcy nie o wżyřtkich zgołá rozumieć miáło/ ále o pewnych niektorych łudziách. *CzechRozm* 109; Sákrámentá nie łá łámá wáłná rzeczą ále znákiem ktorey pewney rzeczy. *CzechRozm* 263 *marg*, 125, 134, 164v, 190v, **5; *ModrzBaz* 142; *CzechEp* 6, 296, 373; *ActReg* 42.

»pewna summa« = *certa summa* *Modrz*, *JanStat* [szyk 16:1] (17): *GroicPorz* łv; *BielKron* 228; Manceps, Celnik/ Nayemnik/ Poborcá/ Ten ktory yáki dochóđ ku pořpolitemu dořnemu należácy [...] naymuye áłbo odkupuye zá pewná řummę pieniędzy. *Mącz* 206a, 363b [2 r.]; *BudBib* 2.*Par* 1/16;

ModrzBaz 139; *KochAp* 11; Lás Bábfko [...] záftáwiony Zakonowi w pewný fummie/ będzie mógł byđz wykupion *SarnStat* 1074, 431, 924, 973, 1269, 1270; *VotSzl* D2v, D3, D4.

Szeregi: »pewny, mianowity« (1): A gdzieby ie^{mv} napewny dzień mianowithy tych piędędzy nie wydał przepada Sliachetne^{mv} Panu Bernarthrowi Siedlewskiemu [...] złotych czerwonych 20. *ZapKościer* 1580/4.

»pewny, (i, a) naznaczony« (3): *LibLeg* 6/157v; Ad diem certam, Ná pewny á náznáczony čás. *Mącz* 50a; *ReszPrz* 85.

»pewny a nieomylny« (1): zá długim zwyczáiem przyżło iż then Sąd zowá wyłożonym/ iákoby ná pewne á nieomylnne czáfy włożonym *GroicPorz* 1v.

»pewny i obrany« (1): w Połpolitey záś [*modlitwie*]/ ktora ieft wftáwiona dla wzbudzenia nabożeńftwá ludu wiernego/ pewnych y ku temu obráných czáłow/ [...] fłowne mowienie opuřzczone być niema. *KuczbKat* 370.

»pewny a osobny« (1): iż ániółowie y inni pewni á ořobni ťwieći fą pátronámi y przełożonemi pewnych mieyfc/ ná ktorých fię tákie cudá dziejá *WujNT* 323.

»ułożony, pewny« (1): POtoczny Sąd/ álbo iáko zowá Potrzeby/ ieft then/ kthory okrom włożonych pewnych dni/ ná żądánie czyie o Imienie ruchome bywa *GroicPorz* m.

»pewny, (a) zamierzony« (2): áby żądny vrząd niebył dożywotny/ ále álbo doroczny/ álbo do ktorego inřzego pewnego á zámierzonego czáfu [*ad ... certum et definitum tempus*] trwájący *ModrzBaz* 44v; *SarnStat* 86.

W przen (1) : ktore to práwo w pewne opłotki Wolnoř záwárło/ [...] žebyř ták řzáfował tą twojá Wolnořciá/ iákoby teř drudzy vżywáć iey mogli *GórnRozm* B3.

a. *Specjalny, wybrany, przeznaczony do jakiegoř celu, ťpełnienia jakiegoř zadania* (59) : Ku ktorey rzeczy lekarze mái mieć pewne naczynie/ Iako noże Kleřzcze, haki/ y nořycze *FalZioł* V 34; *LibLeg* 6/157v, 11/137, 141v; *MurzNT* 166 *marg*; Ale ťlužebnoř fłowá Bořego y ťwiętořci/ pewnym tylko á do tego powołányim ořobam náleży *WujJudConf* 146v; *BudBib* 1.*Mach* 14/42; *CzechRozm* 171v; Toř ma być rozumiano y o ťtronách pozwánych/ áby máły pewne á z wyroku Rzeczypołpolitey pořtánowione rzeczniki fwe. *ModrzBaz* 95; A do tákiego ćwiczenia w niektorych Rzeczáchpołpolitych pewne řzkoły fą pořtánowione *ModrzBaz* 111v, 78v, 91; *KochJez* B; *GostGosp* 146; áby koniecznie żaden ťędzia przez żadná iná ořobę/ iedno przez pewného řwego řługę álbo Wořného nie czynił y nie wyřpáwiáł řwych pozwów *SarnStat* 787, 55, 59, 90, 518, 560 (16); *VotSzl* Cv, D3v, E2v.

Wyrażenia: »pewne mie(j)sce« = *certus locus* *Modrz*, *JanStat* [*szyk* 16:5] (21): *Diar* 30, 91; *Leop Deut* 12 *arg*; *LeszczRzecz* A3; *RejZwierc* 185v; *WujJud* 70v; *ModrzBaz* 90, 111v; *CzechEp* 367; *NiemObr* 50, 54; *GórnRozm* M4; *ActReg* 44, 61; *SarnStat* 386, 718, 757, 928, 1115; Niech fię ná pewne mieyfce z iáđą w káżdym powiećie onegoř powiátu vrzędnicy *GrabPospR* L4; Potrzebá y dla ćiał nářnych mieyfcá pewnego ná řlužbę Bořą. *SkarKaz* 453b.

»pewny pořel« = *certus nuncius* *JanStat* (4): Mieyfcá Apořtholřkie kářdego roku/ álbo řam przez řie/ álbo przez pewnego pořlá/ będę náwiedzáł *KrowObr* 127v; *BielSpr* 58; *ActReg* 49; *SarnStat* 825.

Szereg: »wybrany, pewny« (1): on Pan mądy [!] chćiáł/ áby wybráni ludźie pewni z wielkiey Połłki/ máłą Połłkę řáđžili *OrzRozm* T3v.

14. praw. O rokach sądowych (7) :

Zestawienie: »pewny [= na którym może zapaść wyrok ostateczny] rok« = *certus terminus JanStat* [szyk 5:2] (7): *ActReg* 41; y ma byđz rozpowieđziána przyczyná pozwu/ przez kogo ieft pozwan/ y náznaczyć mu pewny Rok áby itánał. *SarnStat* 575, 463, 689, 692, 735.

~ *W przeciwstawieniu:* »rok omylny ... pewny« (1): A wżákóž po Séymie á po Woynie piérwzé Roki máią byđz omylné/ po lkończeniu Séymu kaźdego y woyny: á po nich we cztery niedziele pewné *SarnStat* 735. ~

15. Wyrażenie: »na pewnej wodzie« = (staw) w którym woda nie zanika, nie wsiąka w podłoże (3) : Niechayže ty Kárpięta będą w ónym Stawku przez Láto. A ieiliby był ná pewný wodzie á grund dobry był/ tedy dobrze y przez żimę. *Strum* P2, Ov, O4v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (6) :* Certus, Pewny/ Bezpieczny/ Wiądomy. *Mącz* 49d; Etymon, Verum, Certum, Pewne/ Prawdzywe. *Mącz* 108d, 128a, 196c, 417d; *Calep* 1007b.

*** *Dubium (1) :* [Prawdopodobnie brak jakiegoś fragmentu tekstu] Iuž ya widzę y pewnieifzy *RejKup* x3.

Synonimy: **1.** istny, istotny, isty, nieomylny, niewątpliwy, prawdziwy; **c.** nieomylny, nieuchronny, nieustrzeżony; **6.** mocny, stateczny; **7.** gruntowny, nieodmienny, niezmienny, niezmienny, stały, trwały; **9.** mocny; **10.** bezpieczny.

Cf NIEPEWNY